№ 159 Opłata pocztowa uiszczona gotówką פריז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

צוואַנציגסטער יאָהרגאַנג | 11 Iipca 1927 r. | מאָנטאג, י״א תמוז תרפ״ז | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47

לובאוויטשער רבי פערשיקט קיין קאָסטראַמאַ.

פּאַטעק פאהרט מאַרגען צוריק קיין מאָסקווא.

לובאוויטשער רבי פערשיקט קיין קאָסטראַמאַ.

ריגאַ, 10. יולי (טעלעגראַפיש דורך יט״א). פון לעניגראַד טיילט מען מיט, אז די סאָוויעטישע מאַכט האָט בעשלאָסען צו פערשיקען דעם לובאוויטשער רבי״ן שניאורזאָהן קיין קאָסטראַמאַ.

דער בעשלוס איז אָנגענומען געוואָרען מיט״ן צוועק צו איזאָלירען דעם אַרעסטירטען רבי״ן פון דער יודישער סביבה.

מאָרגען פאהרט פּאַטעק צוריק קיין מאָסקווא.

וואַרשא, 10. יולי (טעלעפאָניש) דער אַוילישער נעזאַנדטער אין מאָסקווא, פּאַסעק, וועלכער טייל איצט אין וואַרשא, פאָהרט שוין וואָהרשיינליך אָפּ דעם דינסטאָג צוריק קיין מאָסקווא. די בערעשונגען, וואָס זענען מיט״ן נעזאַנדטען פאָרגעקומען אין וואַרשא האָבען פעסטגעשטעלט די אַנווייזונגען פאַר״ן נעזאַנדטען נעשפּרעכען מיט די פאָרשטעהער פון די סאָוויעטען וועגען גרענעצען מו אַן״אויפגלייך צווישען בידע מלוכות.

קלאַנגען וועגען רעקאָנסטרוקציע פון קאַבינעט

האָבען נישט אונטער זיך מיין יסוד.

אין די פּאָליטישע קרייזען האָבען זיך לעצטענס פערשפּרייט קלאַנגען, אַז אין צוזאַמענשטעל פון מיניסטערען-קאַבינעט וועלען פאָרקומען אַזעלכע וויכטיגע פּערזענלעכע אינדערונגען. מיט אַנדערע קאָרעספּאָנדענטען דערהייסט זיך אָבער, האָבען נישט די קלאַנגען אונטער זיך קיין שום יסוד.

היינט קומט ווידער פאר א זיצונג פון וואַרשעווער שטאָט-ראַט.

וואַרשא, 10. יולי (טעלעפאָניש) היינט מאָנטאָג קומט פאָר די ווייטער-דיגע זיצונג פון שטאָט-ראַט. דאָסמאָל מאַלען שוין אָפּ די וואַהלען פון פערשידענע קאָמונאַלע אינסטאַנצען, און עס וועלען בעטראַכט ווערען עטליכע וויכטיגע שטאָ-טישע אָנגעלעגענהייטען; וועגען א הלוואה פון 7 מיליאָן זל. אויף בוי-צוועקען און 1 מיליאָן זל. אויף צו בויען תבואה-עלעוואַטאָרען. אין דער דאָזיגער זיצונג וועלען זיך שוין בעטייליגען די נייע ראַטמענער, וועלכע געהן אריין אין שטאָט-ראַט אויפ״ן אָרט פון די אויפגעהעבטע לאָוויקעס.

אויפ״ן אָרט פון יודישען לאַוויק סעג. קערנער געהט אריין אין שטאָט-ראַט דער מזרח״יסט ה׳ אברהם זילבערבערג, און אויפ״ן אָרט פון דעם ראַטמאַן אַלטער וועט אריין אין שטאָט-ראַט שרה שוידער. פ. פ. פיהרט אריין נייע 3 ראַטמענער.

קאָנגרעס פון „פּיאַסט״ איז פּוזיזע.

פּוזיזען, 11 יולי. (פאַט) געכקען און היינט איז דאָ פאָרגעקומען דער 6-טער קאָנגרעס פון „פּיאַסט״. עס איז אויפגעוועהלט געוואָרען א נייע צענטראַל-פערוואַלטונג מיט וויטאָס״ען בראַט. דער פּרעזידענט-מאַרשאַלעק ראַטאַי איז אויך אויסגע-וועהלט געוואָרען אין דער פערוואַלטונג.

דער קאָנגרעס האָט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע צו שיקען די פּוילישע פּאָליטי-קע פּוליק.

אב. קאהאן איז מאָסקווא.

מאָסקווא, 11. יולי (יטא) אַהער איז אָנגעקומען פון בערלין דער שעף-רעדאַקטאָר פון „פּראַוודעס״ אב. קאהאן.

מר. קאהאן פאָהרט אָפּ פון דאַנציג אין די יודישע קאָלאָניעס פון אוקראַאינע און קרים, כדי זיך צו בעקענען מיט דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין סאָוו.-רוסלאַנד.

יודישע סטודענטען אין רומעניען ווערען צוגעלאָזען צו די עקזאַמענס.

בוקאַרעשט, 11. יולי (טעלעגר. דורך יט״א) „אַדעוואַרול״ מעלדעט, אַז לויט אַ פאַרארדנונג פון בילדונגס-מיניסטעריום און אויך פון אינערן-מיניסטעריום איז געגעבען געוואָרען די מעגליכקייט די יודישע סטודענטען פון די מעדיצינישע און יורידישע פאַקולטעטען. פון דער בוקאַרעשטער אוניווערסיטעט, וואָס האָבען צוליב די עקסצעסען נישט געקענט אָפּגעבען די עקזאַמענס, פאַרברייטען זיך איצט צו די עקזאַמענס, כדי נישט צו פאַרלירען אומזיסט דאָס שוהל-יאָהר. עס וועלען אָנגענומען ווערען מיטלען, אַז די יודישע סטודענטען זאָלען נישט געשטערט ווערען אין אָפּגעבען די עקזאַמענס.

קריסטליכע דאָקטוירים פון ברוקלינער שפּיטאַל עוטשולדיגען זיך עפענטליך

פאַר זייערע יודישע קאָלעגען.

ניו-יאָרק, 11. יולי (יט״א) די קרעטליכע דאָקטוירים פון ברוקלינער שפּיטאַל, וואָס זענען בעטאַלען זייערע 3 יודישע קאָלעגען און דערפאַר בעזעטיגט געוואָרען פון זייערע שטעלעס, האָבען זיך עפענטליך עוטשולדיגט פאַר זייער אַרויס-טריט און זיי בעדויערען זייער האַנדלונג. צוליב דעם האָבען די יודישע דאָקטוירים צוריקגעצויגען זייער געריכטס-אָנקלאָגע.

פאַקטיש וועט דאָס אָבער נישט האָבען קיין אַנפלוס אויפ״ן פּראָצעס, ווייל די אויספאָרשונג ווערט געפיהרט דורכ״ן ניו-יאָרקער בירגער-מייסטער, וואָס איז אָנגעשלאָסען אַ סוף צו מאַכען צו דער אַנטיסעמיטישער אַגיטאַציע אין ברוקלינער שפּיטאַל.

קאָנפערענץ פון איטאַליענישע פאַשיסטען איז ארץ-ישראל.

חיפה, 11 יולי (טעלעגר. דורך יט״א) דאָ איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ קאָנפערענץ פון די איטאַליענישע פאַשיסטען, וואָס געפינען זיך אין ארץ-ישראל און די שכנות׳דיגע לענדער. די קאָנפערענץ האָט געעפענט דער איטאַליענישער גענעראַל-קאָנסול אין א״י, פּודעראַצי, וואָס האָט פריהער אָנגעפיהרט מיט דער פאַשיסטישער פּראָפּאַגאַנדאַ אויפ״ן נאָהענען מזרח, אין עגיפּטען, סיריען א״י א. א.

אין דער קאָנפערענץ בעטייליגען זיך 100 דעלעגאַטען, אויף דער קאָנפערענץ זענען בעהאַנדעלט געוואָרען פראַגען וועגען פערשפּאַרקען די פאַשיסטישע בעוועגונג אויפ״ן נאָהענען מזרח.

סטאַלין מאַכט חרוב רוסלאַנד,

זאָגט טראָצקי אויף אַן אַרבייטער-פערזאַמלונג.

בערלין 10. יולי (סט.) פון מאָסקווא מעלדעט מען, אַז אויף אַ פערזאַמ-לונג פון טראַנספּאָרט-אַרבייטער איז טראָצקי אַרויסגעטרעטען מיט אַ שאַרפער רעדע געגען סטאַלין׳ען און געגען צענטראַל-קאָמיטעט פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי. ער האָט געזאָגט, אַז סטאַלין דערפיהרט רוסלאַנד צום ברעג פון אויסערגאַנג:

די אַרבייטער האָבען אויפגענומען די רעדע מיט אַ געוואַלדיגער בעגייסטערונג.

הייסעריקעז אין חורן אויעבר-הירדן.

ירושלים, 9. יולי. (יטא) פון חורן מעלדט מען מיט, אַז דער חוישערנע האָט דאָרט אָנגעכאַפּט גרויסע שאַרענס. אויף אין עבר-הירדן פערשפּרייט זיך דער חוישערנע.

קריסט פערפיהרט א יודיש מעדעל אין ירושלים.

ירושלים, 11. יולי (יטא) צווישען דער יודישער בעפעלקערונג פון אַלט-ירושלים, האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע אויפרעגונג די ידיעה, אַז אַ יודיש מעדעל איז פערפיהרט געוואָרען דורך איהר קריסטליכען געליבטען. פּאָליציי האָט שוין גענומען די שפּורען פון דער פערשוואונדענער און זי פיהרט אַ ענערגישע אויפ-פאָרשונג.

Gimnazjum Męskie
z prawami Gimnazjów Państwowych
L. Szakina w Łodzi, Piotrkowska 18
די קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום איז אָפען יעדען דינסטאָג און דאָנערשטאָג פון 11 ביז 1.

Dr. med. M. J. Szmerłowski
צוריקגעקעהרט
אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 3—5 נאָכ.
פּיעטריקאָווער 17 — טעל. 3-12.

Dr. Różaner
ספּעציאַליסט פאַר הויט-און וענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוועכע.
היילונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע
Dzielna 9 (Narutowicza)
טעל. 28-98.
פון 8—10, 5—8. פרויען 4—8.
אָנ׳נעמען וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. Ludwik Rapeport
P, Narutowicza 25 (דזיעלנאַ) Tel. 44-10
ספּעציאַליסט פאַר נערען, בלאָז- און האַרן-קראַנקהייטען.

Dr. med. Braun
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און וענערישע קראַנקהייטען און מענער שוועכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האַר-אויספאַל)
23 פּאַלודניאָוואַ 23
טעל. 40-26
נעהמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 נ.חעוו.

Dr. med. Feldman
פרויען-אַרצט און אַקושער
נעמט אָן פון $6^1/_2$—$3^1/_2$
Cegielniana 46, tel. 32-88.

א באַנדע אינטערנאַציאָנאַלע אָפּעריסטען

בעשווינדעלט די מלוכה-מאַסע אויף מיליאָנען זלאָטים.

סענסאַציאָנעלע רעוועלאַציעס אויפ״ן פּראָצעס פון גענעראַל זשימיערסקי.

ווי בעוואוסט, קומט זיך אויסגעגעבען אַ פאַר אין וואַרשא דער פּראָצעס געגען גענ. זשימיערסקי, וועלכער איז געוואָרען אַרעסטירט בעת די פאַראַיאַהרונג מיט געשעהענישען. יעדער טאָג פון פּראָצעס ברענגט מיט זיך מיט גנייַ סענסאַציאָנעלע ענטדעקונגען, וועלכע וואַרפען אַ ליכט אויף דער בעל-הבית׳ישקייט פון געוויסע פערשיגען, וואָס זענען געשטאַנען, אין דער שפּיץ פון געוויסע פּאָליטישע אינטערעסען. בעזונדערס רעד מיט סענסאַציאָנעלע רעוועלאַציעס איז געווען דער פינפטער טאָג פון פּראָצעס, שבת דעם 9. יולי.

דער לויטער בון אויספאַרשונגס-אַמט בעים פינאַנצ-מיניסטעריום, אַלפרעד זבי-שעווסקי, האָט אין זיין נבית שרות אַנ-געוויזען אויף די גרויסע מיספּרויליען און דעפּרוידאַציעס, וואָס זענען בעגאַנגען געוואָרען אין דער פּוילישער געזעלשאַפט פון נאַפט-סקלאַרעס.

דער עדות ערקלערט, אַז אין יאָהר 1914 האָבען זיך אויסגעגעבען נאַפט-געזעלשאַפטען פאַראייניגט און ארויס-גער אונטערנעהמען „נאַפט״. די געזעל-שאַפט האָט אין אַלע רוסישע צענטערען, ווי אויך אין וואַרשא, פערמאַכט רוזיגע סקלאַרעס. בעת דער מלחמה האָבען די דייטשע אָקופּאַנטען צוגענומען דאָס פער-מעגען פון דער געזעלשאַפט, און שפּע-טער איז עס אויסגעגעבען אין רשות פון פּוילישען קרונס-מיניסטעריום.

אַ גרויסע אונטערנעהמונג אַנאַלע אַפּערי-מען, וועלכע איז פּעשטאַנען פון די ה״ה לוטאָוו, שעפּערט, ביעלאַוושערסקי, נומים און אינזש. באַרדסקי, דער דירעקטאָר פון „פּראַטעקטאָ״, האָבען געוואָרפען אַ אויג אויף דעם האַוזען ענין און אָנגע-הויבען פּרובען זייער מזל. לויטאָ האָט עדעס אַנ׳אייניגהרונג פּלענאַפּאַנציע פון „נאַפט״ און מיט דעם דאָזיגען פּאַ-פּיר״ל איז שוין האָט מען אָנגעהויבען דעם שווינדעל. די פּלענאַפּאַנציע איז

שוין לאַנג געהאַט אויסגעגאַנגען, אָבער די אַפּערעסטען איז געלונגען אין לאַנדאָן זי צו בעשטעטיגען בי אַ נאַמאַר, דער פּוילישער קאָנסולאַט און עגלאַנד האָט בעשטעטיגט די אויטענטישקייט פון דער אונטערשריפט און אין וואַרשא האָט די חברה אָפּגעפונען אַ רשיעגט, וועלכער האָט פאַר אַ מתנת-יד פון 20 מיליאָנ גאָלד-פראַנק אָפּגעשלאָסען אַ טראַנזאַק-ציע-אַקט, וואו די מיליאָנ און פערטיי-פער זענען געווען אויפן אויז זעלבע פערזאָנען. אָט אויף אַזאַ אופן איז ענט-שטאַנען די פּוילישע געזעלשאַפט פון נאַפט-סקלאַרעס.

אינזש. באַרדסקי, וועלכער איז גע-ווען דער פאַרשטעהער פון דער נייער געזעלשאַפט און וואַרשא, איז געקומען צו אַ הסכם מיט״ן קרונס-מיניסטעריום, און וועגען רשות עס זענען בין דע-מאָלט געווען די סקלאַרעס פון „נאַפט״.

די נייע געזעלשאַפט, וועלכע איז אויף אַ שווינדלערישען אופן געוואָרען דער יורש״טע פון די „נאַפט״-סקלאַרעס, האָט קודם-כל בעקומען אויסגעצאָהלט פון קרונס-מיניסטעריום אַ סומע פון 100 מיליאָנער דאָלאַר. דאָס געלד איז געווע-רען אָפּגעשיקט קיין פּאַריז, וואו עס איז פאַרגעקומען די חלוקה צווישען די מיט-גלידער פון דער געזעלשאַפט. די סקלאַ-רעס איז לאַרט האָט אָפּגעקויפט אַ געוויס-סער סעגאַל פאַר 30 מיליאָנער דאָלאַר און דאָס געלד איז אויך אַריינגעפאַלען צו דער זעלבער חברה.

אַחוץ דעם דאָזיגען „פערדינסטעל״, האָט אינזש. באַרדסקי אויך געשלאָסען אַ קאָנטראַקט מיט״ן קרונס-מיניסטעריום צו מאַנאָזינערען פערשידענע מאָבילי-ציע-זאַפּאַסען פון פערשידענע נאַפט-אויסבאַרבטונגען און בי דעם האָזיגען געשעפט האָט די באַנדע ווידער אַראָפּ-געשלונגען אַ גרויסע מנה יפה. דערבי-אין די פּוילישע מלוכה אָפּגענאַרט גע-מאַרע אויף אַ זעהר שעגרלוכען אופן.

דער אַקציע-שווינדעל פון די דאָזיגע בע-שטעלונגען האָט בעטראָגען אַ מיליאָן זל. אינזש. באַרדסקי האָט אָבער בעקאָ-מען אַ שם פאַר אַ מאַלאַנפּאַלען אַרגאַ-נזאַטאָר און מ׳האָט אויהם אויבערגעגעבען: די לייטונג פון דער געזעלשאַפט „פּראַטעקטאָ״. דאָ האָט ער אַרויסגעזען זיין גנייַאַלע אַפּערעסטישע פעהיגקייטען. אין אַ גראַשען געלד האָט ער געגרינדעט אַ פאַבריק פון גאַז-מאַסקעס. די אויג-מערגערכונג אין פּראַטעקטאָ זענען דאָ דאָזיגע פּראַטעקטאָרן זענען די שווינ-דער רעד געוואָרען אויפ״ן חשבון פון דער פּוילישער מלוכה. אַ גשוויסער שוואַ-משיק, וועלכער איז געווען די רעלטע האַנד און בעל-יועץ פון אינזש. באַרדסקי האָט אָבער, נושט ווילענדיג, פערראָטען די גאַנצע מעשה. עוואַנשטיק איז מסתמא בוין געווען צוליב געוויסע סבות אויף זיין שעף אין ער האָט געוועלט אַ בעאַמ-טען פון פינאַנץ-מיניסטעריום, וועלכער זאָל מאַלען באַרדסקי׳ן אַ „סטראַשאַק״ און כליאה-זיין פון אויהם 100 מיליאָנ זל.

ער האָט זיך דאַן געוואָרען צום ערות זבושעיסקי, וועלכער האָט אַזוי ארום בעקומען די געלעגענהייט אַרייַנצודרונ-גען אין די געהיימנוסען פון דער פּוילי-שער געזעלשאַפט פון נאַפט-סקלאַרעס אין פּראַטעקטאָ און זיך צו בעקענען מיט אַלע געהיימע דאָקומענטען, וועלכע האָ-בען אָנגעוויזען אויף די ריזיגע אַפּערעס פון די דערמאָנטע געזעלשאַפטען.

ערמאָרדעט דעם אירלענדישען יוסטיץ-מיניסטער.

דובלין, 10. יולי (פאַט) אין סאָפּענגס, וואָ דער אירלענדישער יוסטיץ-מיניסטער איזדשינק איז הייט אין דער פריה געמאָרדען אין קירכע אַרייַן צום גאָטעס דינסט, זענען איהם בעטאַלען 3 אינגעקאָנטע פערברעכער און געשאָסען אויף איהם מיט רעוואָלווערען און איהם זעהר שווער פערוואונדעט. אויפ״ן וועג אַ הייס איז ער געשטאָרבען.

Dr. med. Feldman
פרויען-אַרצט און אַקושער
נעמט אָן פון $6^1/_2$—$3^1/_2$
Cegielniana 46, tel. 32-88.

פערמעגענס-שטייער ווערט רעפארמירט.

ווידער א וואלקען-ברוך אין דייטשלאנד.

רעפארם פון פערמעגענס-שטייער.

וואַרשא, 10. יולי (טעלעפאָניש) אין די מאַסנבענדן פאַרען דערוויסן מיר זיך, אַז די רעגירונג אַרבעט איצט איבער 2 פּראָיעקטען וועגן פערמעגענס-שטייער.

דער ערשטער פּראָיעקט שטעלט מיט זיך פאַר אַ גאַוועליוואַציע פון אַלטען געזעץ וועגן פערמעגענס-שטייער. די גאַוועליוואַציע האָט דעם ציל צו ליקווידירן דעם דערמאָנטן שטייער אַזוי, אַז אַנשטאָט 1 מיליאַרד זל. וועט דער אַלגעמיינער קאָנטינגענט פון׳ם שטייער בעשטימען נאָר 407 מיליאָן זל.

דער צווייטער פּראָיעקט פיהרט אַרין אַ שטענדיגן פערמעגען-שטייער, וועל־כער וועט ברענגען 60 מיליאָן זל. יעהרליכע הכנסה. דאָס געזעץ וועט ווערן אין קראַפט פון 1. יאַנואַר 1928.

דער שטייער וועט געגעבן ווערן פון די פערמעגענס, וואָס בעשטעהן נישט העניגער פון 6.000 זל.

ווידער אוואלקעז-ברוך איז דייטשלאנד.

בערלין, 10. יולי (פאַט) שבת בײַ טאָג איז אין דרום-זעקסען ווידער פאָרגעקומען אַ גרויסער וואָלקען-ברוך, וואָס האָט פאַראורזאַכט נאָך מיל גרעסערע הזיקות, ווי דער פאַריגער שווערע.

בערלין, 10. יולי (פאַט) די ערשטע אָפיציעלע ליסטע פון די קרבנות פון דער פרייטאָגדיגער קאַטאַסטראָפע אין בערגליסשיבער צעהלט 95 פּויטע. דאָס איז אָבער נאָך נישט די ענדגילטיגע צאָהל.

דייטשלאנד בעקומט ווייטער אנ׳אמעריקאנער הלואה.

בערלין, 10 יולי (פאַט) די דייטשע רענטען-באַנק מעלדעט, אַז די אונ־טערהאַנדלונגען וואָס זענען געפיהרט געוואָרען מיט דער „נייטאָנעלסיטי קאָמפּאַני״, וועגען אַ נייער זעקס-פּראָצענטיגער היפּאָטעק-הלואה אין דער הויך פון 30 מיליאָן דאָלאַר, זענען שוין פערענדיגט געוואָרען. דעם 11 ד. ח. וועט די הלואה ווערען אונטערגעשריבען אויף דער ניו-יאָרקער בערז.

„זינאוויעווס בריף״—א פאלסיפיקאט אזוי זאָגען די סאָוויעטען.

בערלין, 10. יולי (פאַט) וואָלף-אַבעגטור מעלדעט פון מאָסקוא, אַז אויף דער הייגטיגער זיצונג פון דרושילאָווסקי׳ס פּראָצעס, האָט דער אָנקלאָגטער ער־קלערט, אַז דער אַטענטאַט אויפ׳ן מאָבער אין סאָטשי איז אויסגעפיהרט געוואָרען נאָך זיי דער בעטיילונג פון בולגאַרישען פּרעמיער-מיניסטער זאַנקאָוו און דעם ענגלי־שען קאַפּיטאַן האַרי האָלמס. דרושילאָווסקי האָט אויך ערקלערט, אַז דער אַזוי־גערופענער זינאָוויעוס׳ס-בריף איז אַ פאַלסיפיקאַט, וואָס איז אויסגעאַרבעט געוואָרען דורך די רוסישע עמיגראַנטען בעלדערד און חומאַנסקי, וועלכע האָבען פאַר דעם שיקעל אַרבייט בעקומען 80 פונט שטערלינג.

„רעטע פאַהנע״ און „וועלט אַם אָבענד״ שטעלען פאַר דעם פּראָצעס אַלס אַ קאָוויטישען געגען-אָרגומענט געגען די פאַרוואורפען, וואָס ווערען איהר געמאַכט אין מערב-אייראָפּאַ.

אכטונג,
זשאַקאָוויצער לעטניקעס!
פון זונטאָג, דעם 26-טען ד. ח. בעקומט מען עפּעלין דאָס
„לאדזער טאגעבלאט״
ביי פ. רובינשטיין
(נעבען דער באַהן-סטאַציע).

די לאגע פון די יוד. אימיגראנטען אין האנקאו.

די געזעלשאַפט „היאַס-יקאַ-שמוגדי־רעקס״ האָט בשותפות מיט יידישען אינפאָרמאַציע-ביורא פון לאַרבון, ווי־טשר מזרח, פאַלגענדע מיטטיילונג וועגען דער לאַגע, וואָס הערשט אונטער אונז האַנ־קאָ, כינא.

„מיר האָבען דערדאַלטען אַ מיטטיי־לונג פון אונזערע יידישע עמיגראַנטען פון האַנקאָו. זיי מעלדען אונז, אַז נאָך דעם, ווי דער נעסטער טויל אויסלעג־דער האָבען פערלאָזען די נעגער, אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן אַלגעמיינע לאַמע־שען צושטאַנד, האָבען דאָרט די אינגע־וואָנערס, נישט וואָס צו פון אין וואַל־טען גערן אָפּגעפאָרען קיין שאַנלי, סיאַנצוען און לאַרבען, נאָר פאַנען אונ־משגליך צו בעקומען בולעטען צו בולוגע פאַריוגען אויף די שיפען, וואָס פאַרפ־רען אויפ׳ן אָפּען ים.

נאָכדעם, ווי די ענגלישע פּאָסאַזשיר־שיפען האָבען אויפגעהערט צו פאַרפ־רען האָבען די יאַפּאַנישע און לינגוישע שיף־געזעלשאַפטען אויפגעהערט צו פערקויפ־פען צו אייראָפּעער בולעטען אויף דרי־טער קלאַס. מיט׳ן צווייטען קלאַס אונ־זער שווער צו בעקומען בולעטען. דער־צו דאַרף אַ בולעט קאָסטען 72 דאָלאַר. דער וועג פון האַנקאָו בײַ שאַנלי אי־בער׳ן מיטל יאַנגזי דויערט 8 טעג־לעת.

בכלל זענען די יידישע וואַנדערער, וועלכע האָבען אַנד נישט קיין קרובים, נישט קיין מיטלען און נישט קיין רעיע־לע דאָקומענטען, אין אַ שרעקליך־כרי־טושער לאַגע. נישט קוקענדיג אויף דעם, אַז צווישען די פרעמדלינגע „דרוזשינעס״ פון׳ם וואָס הויבען אָפּ די אייראָפּעיש־אַמעריקאַנישע פאַנצעסיעס און שאַנלי, נישטאָ קיין אַזוי יוד. אין אַלגעמיין אין אויסגעשלאַ־פען יעדע משגלוקסטע פאַר אַ יודען צו דינען אין די פרעמדלינגע „דרוזשינעס״, שיין צוליב דעם שוואַרץ-שאַה׳דיגען גוסט, וואָס הערשט דאָרט. די, וועלכע האָבען זיך אָנגעשלאָסען אין די „דרו־זשינעס״ זענען רוסישע מאַנאַרכיסטען— כעמיאַגאָו׳ס און קאַלטפּאַק׳ס אָפיציערען און כאַלדאַמאָן. אַפילו בײַם בעסטען ווי־לען פאָן אַ יוד דאָרט נישט געפינען קיין אָרט.״

די אנטיסעמיטען האבען נישט בעקומען קיין מאנדאט צום רומענישען פארלאמענט.

בוקאַרעסט, 10. יולי. (פאַט) די ענדגילטיגע רעזולטאַטען פון די וואַ־לען צום רומענישען פאַרלאַמענט זענען נאָך בײַ אונז נישט בעקאַנט. עס איז אָבער שוין אַ פאַקט, אַז די ליבעראַלען האָבען בעקומען 80 פּראָצ. מאַנדאַטען.

אַוועקגעשטעלט׳ס פאַרטיי, די אַנטיסעמיטען און די מאַציאַל־דעמאָקראַטען האָבען נישט קיין אייגענע מאַנדאַטען.

דער פאַרלאַמענט וועט צוזאַמענ־טרעטן דעם 17. ד. ח.

3 חדשים תפיסה פאר שטעלען א ווידערשטאנד דעם קאמארניק.

(אי) ח׳ אחרון מאַשקאָוויטש און זיין פּוגהאַלטער משה ראָזענטאַל זענען עהער געלטען געשטאַנען פאַר׳ן קריגס־גערי־כט, צוליב׳ן אויסמעהאַלטען זאַלען פאַר׳ן קאָ־מארניק.

אין נאָוועמבער 1926, ווען דער קאָ־מאַרניק פון קריגס־גערי־כט איז געקומען אין ה׳ מאַשקאָוויטשעס מאַגאַזאַ־ין־געשעפט, אינגאַנצען אַ ראַטע פון אַמ־זאַי־שמוגער, האָט דער פּוגהאַלטער קאָ־מענדיריט ערקלערט, אַז ער וועט נישט לאָזען פאַר׳חתמ׳ענען זאַלען פאַר׳ן חוב, מחמת דער אונגענומענער פון דער פּור־מע און נישטאָ און געשעפט. דער גע־רוכט־קאָמיסאַר האָט צוליב דעם גע־רופען פּאָליציי, וועלכע האָט צוגעפיגע־מער כלאַס. מיט׳ן צווייטען קלאַס אין זעהר שווער צו בעקומען בולעטען. דער־צו דאַרף אַ בולעט קאָסטען 72 דאָלאַר. דער וועג פון האַנקאָו בײַ שאַנלי אי־בער׳ן מיטל יאַנגזי דויערט 8 טעג־לעת.

בכלל זענען די יידישע וואַנדערער, וועלכע האָבען אַנד נישט קיין קרובים, נישט קיין מיטלען און נישט קיין רעיע־לע דאָקומענטען, אין אַ שרעקליך־כרי־טושער לאַגע. נישט קוקענדיג אויף דעם, אַז צווישען די פרעמדלינגע „דרוזשינעס״ פון׳ם וואָס הויבען אָפּ די אייראָפּעיש־אַמעריקאַנישע פאַנצעסיעס און שאַנלי, נישטאָ קיין אַזוי יוד. אין אַלגעמיין אין אויסגעשלאָ־פען יעדע משגלוקסטע פאַר אַ יודען צו דינען אין די פרעמדלינגע „דרוזשינעס״, שיין צוליב דעם שוואַרץ-שאַה׳דיגען גוסט, וואָס הערשט דאָרט. די, וועלכע האָבען זיך אָנגעשלאָסען אין די „דרו־זשינעס״ זענען רוסישע מאַנאַרכיסטען— כעמיאַגאָו׳ס און קאַלטפּאַק׳ס אָפיציערען און כאַלדאַמאָן. אַפילו בײַם בעסטען ווי־לען פאָן אַ יוד דאָרט נישט געפינען קיין אָרט.״

בוירד אויף אנ׳אויריענע ביים ענגלישען קרויז-פרינץ.

פאַריז, 10. יולי (פאַט) דער אַמעריקאַנער לופט-פליהער בוירד און זיינע חברים זענען געוואָרען אויסגענומען אויף אַ׳אויריענע ביים פרינץ פון אויעלס, וועלכער וויילט איצט אין אַ פּראָגנאָזיוישען קור-אָרט. דער ענגלישער קרויז-פרינץ האָט מיט די העלדישע אַמעריקאַנער פליהער געהאַט אַ האַרציגען געשפּרעך, דער מאַגיסטראַט פון דער שטאָט האָט בעמאַכט מאָר די פליהער אַ פייערליכע אויפנאַמע, נאָך מיטאָג האָבען די פליהער בעזוכט דאָס פּיליטערישע בית-עולם און געלעגט אַ קראַנץ אויפ׳ן קבר פון אונבעקאַנטען זעלנער.

די נידריגע טיילען פון באלוט זענען נעכטען ווידער געשטאנען אונטער׳ן וואסער.

די שאדענס פון די לעצטע שלאַקס-רעגענס.

(נ) געלטען בכמעט אַ נאַנצען טאָג האָט און לאַרז געגאָסען אַ שטאַרקער רעגען און אויבערפלאַט מיט וואַסער אַלע נידריגע טיילען פון שטאָט.

פאַרנאַכט זענען אַלאַרמירט געוואָרען די פייערלעשער צוליב אַ פייערפלייצונג אויף דער זשאַפּיע, סטעפאַנע און זשו־ראַוע גאַסען אויף ראַראַשעס. די מוזיקען דאַרטיגע הולצערגע קלינגע השולעד, בוידען, קעלערס זענען פערגאָ־סען געוואָרען. אויף איין אָרט איז אַפילו אונטערגעשווענקט געוואָרען אַ פּלייט. די פייערלעשער האָבען אין משך פון אַ שיעה צייט אויסגעפּאַמפּעט דאָס וואַסער און אַנגעזוגען די דאַרטיגע אינוואָוינער, ווי אַזוי זיי זאָלען אַנוועגדען ווייטערדיגע פערזיכערונגס-מיטלען געגען פייערלי־כע.

אַ שווערע אַרבייט און גרעסערע הי־זלות האָט דער רעגען אויף פערשאַפט לו אינוואָוינער פון אַלט-שטאָט און וואַל־פאַרסקע גאַס; בעזונדערס זענען געווען בערראַרט די וואָוינונגען פון די הויזער אויף וואַלפאַרסקע 3, 5, 7, דאָרט, וואו די ערד גלומשט זיך אַראָפּ מיט־פּוט.

די צעלאַנע און נאַוואַ-זגערסקע גאַ־סען (פּאַלוט) זענען געלעגען געווען פאַל פערגאַסען פון וואַסער. אומעם פון די זון באַרעגדיגע קינדער און די שטראַסען וואַסער, און מומערינסען געוואָרען אַראָפּ צו מיצקעוויטש גאַס. מעגשען האָבען עס אַרויסגעצויגען פנ׳ם וואַסער אַ צו־פאַלעטשעמעס און די שטוינער פנ׳ם ברוק.

* * *

זוענען שבת׳דיגען שלאַגס-רעגען און שטורם, וואָס האָט פערורזאַכט אַן לאַרז אינוגע שרפות, ווערען מער נאָך געוואויר:

אין דער שפּיגערנע פון דער פירמע פּלוהאַל, וואו די שרפה איז געגעשטאַנען צוליב אַ הויגער, וואָס איז אַרבען אין דער פעבריק, איז געווען אַ בערעטערער שאַ־דען.

צוליב דער יריעה, אַז מחמת דער שולה פון מאַגאַזינען קאָן מען נישט אויסבלי־ען די פּראָטוויז-לוניע 15, מיטלט אונז דער מאַגאַזינטראַט מיט אַז וואָס:

די קאַנאַליזאַציע-אַפּטיילונג האָט מיט אַרשרעקאַלכען יאָהר צוריק פערגרינגערט די אַרבייטע אויף דער פּושקאַר-גאַס. צוליב דעם, וואָס די ערד זעצט זיך אַראָפּ נידריגער, און צעטווילונג געלעגט גע־ראָן גראַניט-קלעצלעך אָהן אַ כעמאַן־אַנגלאַסונג.

לעצטענס האָט די בוי-אַפּטיילונג אַנ־גלטיג געזאָלט מאַכען און אַרדנונג דעם ברוק. דער רעגירונגס-סאַניטאַריאַט האָט די ערלויבניש וועגען אָפּשנעדען פאַר׳ן פּערקאָהר די פּושקאַר-גאַס, געמאַכט אַפּהענגען פון דער הסכמה פון די פייער־לעשער, וואָס געפינען זיך אויף פּושע־יאַזד. די פייערלעשער-אַפּטיילונג האָט אָבער געשטעלט אַ בעדינג, אַז צושרעש זאָלען ערלערנט ווערען די ברוק-אַרבע־מען אויף שענקעוויטש-גאַס. מחמת דעם אַרבייט אויצט די בוי-אַפּטיילונג אויף שענקעוויטש-גאַס.

פארוואס ברוקירט נישט דער מא־גיסטראט די פזשעיאזד-גאס?

צוליב דער יריעה, אַז מחמת דער שולה פון מאַגאַזינען קאָן מען נישט אויסבלי־ען די פּראָטוויז-לוניע 15, מיטלט אונז דער מאַגאַזינטראַט מיט אַז וואָס:

די קאַנאַליזאַציע-אַפּטיילונג האָט מיט אַרשרעקאַלכען יאָהר צוריק פערגרינגערט די אַרבייטע אויף דער פּושקאַר-גאַס. צוליב דעם, וואָס די ערד זעצט זיך אַראָפּ נידריגער, און צעטווילונג געלעגט גע־ראָן גראַניט-קלעצלעך אָהן אַ כעמאַן־אַנגלאַסונג.

לעצטענס האָט די בוי-אַפּטיילונג אַנ־גלטיג געזאָלט מאַכען און אַרדנונג דעם ברוק. דער רעגירונגס-סאַניטאַריאַט האָט די ערלויבניש וועגען אָפּשנעדען פאַר׳ן פּערקאָהר די פּושקאַר-גאַס, געמאַכט אַפּהענגען פון דער הסכמה פון די פייער־לעשער, וואָס געפינען זיך אויף פּושע־יאַזד. די פייערלעשער-אַפּטיילונג האָט אָבער געשטעלט אַ בעדינג, אַז צושרעש זאָלען ערלערנט ווערען די ברוק-אַרבע־מען אויף שענקעוויטש-גאַס. מחמת דעם אַרבייט אויצט די בוי-אַפּטיילונג אויף שענקעוויטש-גאַס.

קאנטראלע אין די בעסערייען.

די לאָקאַלע פאַניטאַר-מאַכט האָט בע־קומען אַ פערדרונג וועגען אַ שטרענגער השגחה איבער די בעקעריען. ביז׳ן 1. אָקטאָבער דאַרף אַדורכגעפיהרט ווערען אַ שטרענגע קאָנטראָלע אין אַלע היגע בעקעריען.

ביז׳ן 1. יולי 1928 מוזען אַלע בע־קעריען דורכפיהרען אַלע גוטיגע אויס־בעסערונגען לויט די פאַניטאַרע אַר־שריפטען.

קופאן 70 №
אויף אומזיסטע
יורידישע עצות.
דער מעניטער פון׳ם דאָזיגען קופאָן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורך׳ן יורי-קאָנסול פון אַמעריקע רעדזשיע.
גילפּיג היינט, מאָנטאָג,
ד. 11. יולי פון 8—9 אָוו.

גמנסיה לנערים
של
יצחק קצנלסון
Gimnazjum Męskie I. Kacenelsona
Cegielniana 28, tel. 51-79.
שילער ווערען אָנגענומען טעגליך פון 9—2 פאַרם. און 4—6 נאָכם.
בײַם איינשרייבען דאַרפען מיטגעלענט ווערען אַ מעטריקע און אַ פּאַקען-שיין.
עס ווערען אויך אָנגענומען קינדער פון 4 ביז 6 יאָהר אין אונזער ערשטען גן-ילדים (פּרעבעל-שולע).
די דירעקציע.

ווי זאל געוועהלט ווערען דער קומענדיגער סיים?

„פעראייניגטער פראָנט״ פון די ענדעקעס ביז צו די מאָנאַרכיסטען געגען דער איצטיגער וואה.-אָרדינאַציע. — פּ. פּ. ס. נעהמט אָן אַ קאַמפּס-טאָן, אָבער „גלאָס פּראַוודי״ שווייגט.

די פּרעזידיום-וואַהלען צום וואַרשאַ־ער מאַגיסטראַט און שטאָט-ראַט זענען נאָך אַלץ אַ געגענשטאַנד פאַר אָפּהאַנ־דלונגען און אָפּשאַצונגען אין דער פּוילי־שער פּרעסע. מען איז נישט אַזוי אויסען צו בעזוזען, ווער עס איז אַרויס דער זינער, ווי מ׳וויל דערפון ציהען קאָנסעק־וענצען צו די קומענדיגע סיים-וואַהלען.

די ענדעציע וויל שלאָגען פּאָפּוליסט אין בעזוזען, אַז דער נייער סיים, אויב ער וועט געקלובען ווערען לויט דער בײַ־אינטיגער וואַהל-אָרדינאַציע, וועט האָ־בען דעם זעלבען אויסזעהן ווי דער וואַר־שאַווער שטאָט-ראַט: קיין שום גרויסע וועט נישט זיין בכח אַלען אויפערצונע־טען די מאַסע, און מ׳קאָנען אַרויסשפּרינ־גען פל־ערלי אויפערראַשונגען און „משו־גה׳דיגקייטען״ רחמנא לצלן. און די ענ־דעקס ווערען מיט אַמאָל הייסע אַנהענ־גער און פערמיידונגער פון „דעמאָקראַ־טיע״ און „פאַרלאַמענטאַריזם״ און זיי אָפּעלוגען צום געוויסען פון די אמת׳ע דעמאָקראַטען. אַז זיי זאָלען חלילה, נים דאָרלאָזען דערצו, אַז דער סיים, די העל־סטע יעזעציעפּערישע אונטערנעמונג און אַנד, זאָל לא עלינו, ווערען קאָמפּראָ־מיטירט. דערבײַ פערגעסען נישט די ענ־דעקס זיך אָפּצורעדען מיט זייער גע־פעהרליכסטען שונא, מיט דער איצטי־גער רעגירונג און אונדערן אַנהענגער.

אַט ווי עס שרייבט די „רוטע גראַשע״ וועגען די קאַנדידאַטען:

„די כחות-פערהעלטנישען און וואַר־שאַווער שטאָט-ראַט און אַ קאָמפּראָמי־סאַציע פאַר די גראָפּען, וואָס ווערען אונ־טערגעשטופּט דורך דער רעגירונג, און און דער ערשטער ריוח זענען קאָמפּראָ־מיטירט די סאַנאַטאָרען״.

וואָס די „רוטע גראַשע״ וויל דערמיט אויסהערען, איז קלאָר: מ׳דאַרף ענדערן די וואַהל-אָרדינאַציע אויף אַזאַ אופן, אַז די קלוגע פאַרטיען און גרופּען זאָלען בלייבען אָהן פערטרעטונגען און נישט סיים.

מיט נאָר די „רוטע גראַשע״ — די גאַנצע רעלטע פרעסע מיט די מאַגאַר־ליסטען פראַש, האָבען זיך כעגאַטען בע־וויזען מיט אותות ומופתים, ווי נישט אויסגעהאַלטען און נישט... דעמאָקראַ־טיש עס איז די אונטערע וואַהל-אָרדי־נאַציע. די וויכטיגע „סלאַוואַ״, דער אַר־גאַן פון די פּוילישע מאַגאַרליסטען, אַמאַקורט און אונגעזעגט די פּ.פּ.ס. און דעם כאַציאַליזם בכלל:

„מיסאַלינו און אַזעק פון סאַציאַ־ליזם, פּילסודסקי האָט אונטערגעריסען מיט׳ן סאַציאַליזם, און אַזוי מוז עס געהן ווייטער. דער סאַציאַליזם און בעזונדערס די פּ.פּ.ס. זענען געפלוכען אָהן אַן אָרעאַ לאַציע, אָהן אַ חוט השדרה״.

פערשטעהט זיך, אַז די פּ.פּ.ס. רעגענט ווייך אַפּ מיט די מאַגאַרליסטען און שיקט זיי אָפּ צום מיטעלאַלטער.

„די מאַגאַרליסטען, זאָגט נישרושאַל־קאָווסקי און „ראַבאָטניק״, מאַלען דעם אַנגריק פּ.פּ.ס. פערטרעטענטע פלעטער אויף די פּאַליעס פון ים, און זיי, די דאָזיגע פערטרעטלכע פלעטער מוזען, אַז זיי לעג־קען מיט די בעוועגונגען און פּאַליעס פון ים.

„דער פאַר־טלחמה׳דיגער קאַפּיטאַליזם און צופראַלען, און די הייגטיגע קאַפּי־טאַליסטישע וועלט זאָלט גיין וועגען צו ראַטעווען זיך. די וועגען זענען צווייער־לי: דער פאַשיזם, אָדער דאָס זאָלען לאַמפּראָמיסען מיט דער אַרבייטער־שאַפט״.

און דער „ראַבאָטניק״ לאָזט אויס אויף זיין שטוגער: די פּ.פּ.ס., וועלכע און די אונגעזעגע פערטרעטונגען פון פּאַרלאַמענטאַריזם, וועט דערבײַ נישט דערלאָזען, אַז פּוילען זאָל כלייבען תונ־פערשטעלונג פון דער גאַנצער וועלט.

פלוין דער „גלאָס פּראַוודי״ פעד־שווייגט אונגעגעבען דעם קאָמף פון דער וואַהל-אָרדינאַציע און פערגעהמט זיך מיט דער מאַשעריעלער לאַגע, און וועלכער דאָס לאַגד נאָכגעגעבען זיך.

„מ׳דאַרף זיך בעפרייען פון פּילקעס און פון די נישט-געזונטע פאַראַרטיילען, מען דאַרף וועקען אַלע כחות און די גאַנ־צע אַכטונג, וואָס דרעמעלט דינען צו מאַכ בײַ יערען בורגער״. „דער דיפּס-לאַזונג פון דער אונצונגער אי־בערגאַנגס-צייט און פּוילען און צו בע־פרייען זיך פון דער גוים און אַרבייטס־לאַזונקייט״.

דאָס זענען גאַנץ שעהנע פּראָזען, נאָר מיט עס בעציהט זיך צו דער פראַגע וועגען ענדערן די וואַהל-אָרדינאַציע דער „גלאָס פּראַוודי״, וועלכער איז אַ מעדיום צו די רעגירונגס-ספּערען, — פלעגט נישט קלאָר און אַט דאָס אין מאַגאַ־לאַקטערוסטיש.

סר.

3 חדשים תפיסה פאר שטעלען א ווידערשטאנד דעם קאמארניק.

שטעלט אַ פּראָטעסט, און וועט דער סעשוועסטראַטאָר האָט ווידער געוואָלט פערזוגלען סחורה אין דער אַנוועזענהייט פון פאַליצע: האָט דער פּוגהאַלטער אויהם אַוועקגעשטופּט פון דער סחורה.

דער אונצופרידענקייט האָט אַנגעשפּאַרט און גערילט. בײַדע אַנגעקלאָגטע האָבען זיך אין דער שולד נישט מודה געווען, ער־קלערענדיג דערבײַ, אַז די שטוגערען זע־נען שוין בעצאָהלט געוואָרען.

דער פּוגהאַלטער ראַזענטאַל און פאַר שטעלען אַ ווידערשטאַנד אַ גערילס־קאָמיסאַר, פאַר׳משפּט געוואָרען אויף 3 חדשים פיזרקע. ה׳ מאַשקאָוויטש און בע־פרייט געוואָרען פון שולד.

„פעראייניגטער פראָנט״ פון די ענדעקעס ביז צו די מאָנאַרכיסטען געגען דער איצטיגער וואה.-אָרדינאַציע. — פּ. פּ. ס. נעהמט אָן אַ קאַמפּס-טאָן, אָבער „גלאָס פּראַוודי״ שווייגט.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעהמט־אן פון 6 ביז 7 אין אָוונד.
נישט באשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט־צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16 :אדרעס
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

המעז מוז זיך ערנסט נעהמען צעקעמפען דעם פרויען־האנדעל.

יענע וואך איז אין לאנדאן פארגעקומען א קאנפערענץ, א פרויענע קאנפערענץ. צרות האבען זי געבוירען. נויט, עלענד און דחקות האבען זי צוגוויזען פרויען.

די צווייטע אינטערנאציאנאלע יודישע קאנפערענץ, צו בעקעמפען דעם פרויען־האנדעל אין לאנדאן האט אויפגעמישט א פינטערען קאפיטעל פון אונזער פרויע־ישער געבענשארט. א קאפיטעל, וואס מיט פארויפטען בין יעדען פון אונז יודען א דערביטערונג. די קאנפערענץ האט אויפגעדעקט די טיעף וואונד אויפ'ן אנגע־נעהמען יודישען מאלקס־ארגאניזם און דערוועקט א געפיהל פון מיין אין עקעל.

די לאנדאנער קאנפערענץ האט געוויזען דעם מיאוסען פרצוף פון יענע אינטערנאציאנאלע ברואים, וואס האנדלען מיט די קערפערס און נשמות פון יודישע טעכ־טער, הי מיט בחמות, בעשעענישען, העלכע בעלעדיגען אלץ, וואס איז אונז יודען הייליג, וואס זענען פחלל דעם נאמען יוד און מענש; אונמענשען ער־ערעך פון בליט־דורשיגע ווילדע חיות, וואס רופען ארויס דעם גרעסטען עקעל, ווען מען רעדט וועגען זיי.

פון דעם בעריכט, וואס איז אויף דער אינטערנאציאנאלער יודישער קאנפע־רענץ צו בעקעמפען דעם פרויען־האנדעל אפגעגעבען געווארען, איז צו זעהען, אז דאס רוב קרבנות פון שענדליכען פרויען־האנדעל שטאמט פון מזרח־אייראפא, אזרים פון פוילען און גאליציען.

אזוי איז, למשל, אנגעוויזען געווארען, אז אויף 1672 פערזיהרטע יודישע פרויען, מעדלעך אין מזרח־אייראפא, זענען אין די לעצטע פינף יאהר פערקויפט געווארען 921 פרויען פון פוילען. נאטירליך איז דאס נאך נישט די גענויע צאהל. אין פיל הונדערטער פרויען, וואס זענען געפאלען אלס קרבנות פון פרויען־האנד־לער פאר די לעצטע יאהרען, וויסט דער בעריכט נישט צו דערצעהלען, וויל די יודישע ארגאניזאציעס צו בעקעמפען דעם פרויען־האנדעל האבען נישט געהאט אן אפשטעלען.

דער דאזיגער פאקט בעטויזט אבער נישט, אז די יודישע פרוי אין פוילען איז מעהר אויסגעלאסען, הי אין אנדערע לענדער אויף דער גאנצער וועלט. מער־עהרט, אויף דער דאזיגער קאנפערענץ איז קלאר געווארען, אז די יו־דישע פרוי אין פוילען, הי בכלל דאס גאנצע פוילישע יודענטום, שטעהט אין פרט אין „טהרת המשפחה" בלי שפע נישט אויף קיין נידעריגערער מדרגה, הי די יודי־שע בעפעלקערונג אין אנדערע לענדער אויף דער וועלט.

וואו־זשע ליגט די שולד פון דאזיגען אומגליק, וואס גראד אין פוילען איז די צאהל קרבנות פון פרויען־האנדעל גרעסער, הי אומעטום?

עס איז אנ'אלט־בעקאנט שטאט־ווארט, אז פון די עקאנאמישע מערהעלטנישען דארפן דער מלוכה, הענגט אס די ענטוויקלונג און וואוקס פון דער פראסטיטוציע אין יעדען לאנד. נויט איז די מאמע פון אז,סגעלאסענקייט.

די ווירטשאפטליכע לאגע פון דער פוילישער מלוכה איז זעהר א שלעכטע. יודישע בעפעלקערונג פון פוילען לעבט איבער זעהר שווערע צייטען, עס איז ווירים לייכט ביי א זעלכע קאטאסטראפאלע פינאנציעלע מערהעלטנישען צו געהו־ען די פרוי פאר פראסטיטוציע, בפרט, ווען מען מערוואנדט אויף איהר א געץ, הי עס פון די כל־ערליי מינים פרויען־הענדלער.

דאס האבען די דאזיגע פיא־יקעס געפונען דעם בעסטען באדען פאר זייער זערות־דיגען האנדעל מיט שוצלאזע יודישע פרויען און מעדלעך.

עס איז כדאי צו דערמאנען אן יענעם פאקט, וואס דער גענעראל־סעקרעטאר דער אינטערנאציאנאלער יודישער ארגאניזאציע צו בעקעמפען דעם פרויען־הענדל, ד"ר קאהען האט אויף א שיף אנטדעקט א קאמונער יודישע באגדעך פרויען־הענדלער, וואס האט פון לעמבערג אלין געפיהרט קיין ארגענטינא 5 יודישע מעד־לעך, געקאוועט אין קיעטען.

הייגט'זשע די פיל יודישע מעדלעך, איבער וועלכע מיר לייענען יעדען טאג־בלאט און דאנערשטאג און די צייטונגען, אז זיי זענען פערפיהרט און פערקויפט געווארען פון פרויען־הענדלער?

אויפערדעם דארף נאך אויפמערקזאם געמאכט ווערען, אז אין די לעצטע 2 יאהר האט די צאהל פראסטיטואירטע יודישע פרויען זיך מורא'דיג פערגרעסערט. ווי די סטאטיסטיק האט בעוויזען, זענען דאס קרבנות פון דלות, אין וועלכען יודישע בעפעלקערונג נעפינט זיך איצט.

א שרעקליכע סכנה פון יודישער און מאראלישער דעגענעראציע דראהט אויף א סך יודישע קהלות, אויב מען וועט תיכף נישט ערנסט זיך נעהמען צום קאמף מיט דעם פרויען־מסחר אומעטום און אין אלע לענדער און צו הצלחה, ווען נישט אויסראטען די פראסטיטוציע, וואס איז נישט מעגליך, לכל הפחות די פארשוואכען צווישען די יודישע ברויען.

מ. ארנשטיין.

פאר'ן ציוניסטישען קאנגרעס.

פאר'ן ציוניסטישען קאנגרעס (ספ. צום „ל. ט."), הייגט־ווערך וועלען זיך אנהויבען אין לאנ־דאן די בעראטונגען פון דער עקזעקו־טיוו פון דער ציוניסטישער אָרגאניזאציע. עס וועלען בעהאנדעלט ווערען פראגען, וואס זענען פערבונדען מיט דעם אויפשרעטען פון דער הענדע־פחזקעקייט אויף דעם בעזעלבן גע־בעט. עס ווערען אויסגעארבעט פרא־קטישע פארשלאגען און פראיעקטען, וועלכע דער קאנגרעס וועט האבען צו ענטשיידען.

עס איז אין דער קאנגרעס וועט זיך פערזאמלען דער קאנגרעס וועט פון דער אמעריקא־נישער פעלעסטינא־אקציע נאך נישט אנקומען קיין שום בעריכט. דאס הייסט, אז דער ענין „יודישע אגענטור" וועט מאקטיש בלייבען הענגען אין דער לוטען.

דורכפאל פון „הכח" אין קאנאדא.

אויפרעגענדע סקאנדאל־סצע־נעס אויפ'ן שפיל־פלאץ.

ווינניפעג. (ספ. צום „ל. ט.") דער ווינעער „הכח", וועלכער געפינט זיך אויצט אויף א טורנעע דורך אמעריקא, האט דא געשפילט מיט א שאטלערי־שער אויכווארל־מאנשאפט און האט פערשפילט מיט 4:1. די שאטלערדער זענען געווען די שטארקסטע געגנער, מיט וועלכע דער „הכח" האט זיך כע־נעשט אויף זיין טורנעע. אנ'ערך 14 מוזיקער צושויער האבען פיינגעוואינט רעב מעטש.

קורץ פאר'ן אנהייבן דעם מעטש איז פארגעקומען א סקאנדאל און א געשלעג. מאנדלער פון דער „הכח"־מאנשאפט זאל האבען א שטיים געטון אויגען פון די געגנערישע שפילער מיט'ן פוס, אזוי אז יענער איז אנגערגשפאלען אויף דער ערד. די אויפרעגונג שפילער האבען זיך ארטנגעמישט. ס'איז אויסגעבראכען א סקאנדאל און א ווילדע שלעגערע. פון זייערער צושויער האבען זיך א לאז געפון פון זייערע ערטער אויפ'ן שפיל־פלאץ. מאנדלער און גרגוואלד זענען שווער פערוואונדעט געווארען, גרגו־וואלד'ן האט מען צופראכען א האנד־טען האט זיי פערען געמוזט אויסקפיה־רען פון פלאץ.

א יונגער קריסט פערפיהרט א 15־יעהריג יודיש מעדעל.

לובלין — אין דערך מאידאן־פלאצעטשנא, קראסנאסטאווער פאוויאט וואוינט די פאמיליע האניג, וועמענס הויפט־פערמעגען איז א 15־יעהריג עזכ־מערעל גיטעל — א מעדעל מיט אלע אייגענשאפטען, וועלכע די ראבאנען־שרייבער שילדערען: הויך, שלאנק, שווארצע האר, לעבעדיג און פרעהליך און שמ'ט אלס די ערשטע שעהנהייט פון דארף.

פערשטעהט זיך, אז דאס דארפישע יונגהארב האט אויף איהר געווארפען אנ'אויג פון אלע האבען געפרובט זייער מזל ביי דער שעהנער גיטעל. איינעם פון זיי א געוויסען יאשעק פשאק, (28 ,. א.) איז געלונגען אנצוקניפען נעהנטערע קאנטשאפט מיט דער יונגער גיטעל, וועמענס אויסערליכער אויסזעהן מאכט אז'איינדרוק, ווי מען האלט מאר זיך געהאט א 25־יעהריג גוט־ענטוויקעלטע פרייליין.

צווישען יאשעק'ן און גיטעלען זענען די בעציהונגען געווארען אלץ אינטימער. אין שטוב איז מען געווארען אויפמערק־זאם אויף גיטעל'ס חבר'שאפט מיט יאשעק'ען, אבער גיטעל האט דאס גע־לייקענט און כסדר בעהויפטעט איהרע עלטערן.

פאריגען מאנטאג איז גיטעל ארויס פון שטוב און מעהר האט מען זי שוין נישט געזעהן. גלייכצייטיג איז אויך יאשעק פערשוואונדען פון דארף.

די פערצווייפעלטע יודישע עלטערן האבען זיך געלאזט זוכען זייער טאכטער קיין לובלין, אבער אהן ערפאלג.

די גוטע און שלעכטע זייטען פון'ם נייעם אינדוסטריע־געזעץ.

פון ג. אדון, א. צימערמאן.

דאס ארטיקעל 198 פון געזעץ האט א גרויסע בעדייטונג פאר'ן האנדווערקער דא ווערט מעפנגעשטעלט דער פרינציפ, אז די ערווארבענע רעכט פאר ארבייט בלייבען אונבעריהרט און זענען נישט אבהענגיג פון די קוואליפיקאציע פון האנדווערקער. די קאמונאלע מאכט אין לאדז וועט אבער מוזען בעשטעטיגען, אז דער האנדווערקער האט זיך שוין ער־ווארבען דאס רעכט צו פיהרען א זעלבסט־שטענדיגע ארבייט דורך דעם, וואס ער האט, אנדער דאס אינדוסטריע־געזעץ איז ארין אין קראפט, געפיהרט א זעל־בסטשטענדיגען ווערקשטעל און האט אויס־געקויפט א מאשינע פאר'ן 1927 יאהר. דורך דער קלאוזולע פון פארצייגען א מאשינע פאר'ן יאהר 1927 דראהט א גע־מאהר די קלייגע האנדווערקער, וועלכע ארבייטענדיג אלין, האבען נישט אויס־געקויפט קיין מאשינע.

אויף א קאנפערענץ פון די האנדווער־קער־אערשעפטער מיט'ן פארשטעהער פון דער אינדוסטריע־שפעציאלונג בי דער וואי־יעזאוידזווע, האט דער שרייבער פון די שורות אויפמערקזאם געמאכט, אז דאס אינדוסטריע־געזעץ האט אלס צ'ל, גע־זונד־צו־מאכען דעם פראצעסיאנעלען מצב פון האנדווערקער און קען זיך נישט רע־כענען מיט דעם פיסקאלען פרינציפ פון אויסקויפען מאשינען; אז גרויסע מע־סען יודישע האנדווערקער וועלען אזוי ארום בעוויביג געווארען פון זעלבסט־שטענדיגער ארבייט, דערמאר בלויז, ווייל זיי האבען נישט קיין מאשינען, און דאס וועלט נישט נאר אונטערגראבען די עקזיסטענץ פון ברייטע שיכטען פרא־דוקטיווע האנדווערקער־חערשטעלען, נאר וועלט אויך געווען געגען דעם הויפט־פרינציפ פון געזעץ, אז דאס ער־ווארבענע (רעכט צו) ארבייט קען נישט אפגענומען ווערען.

מיר האבען בעקומען א פערזיכערונג, אז די אדמיניסטראטיווע מאכט פון דער צווייטער אינסטאנץ וועט אויפמערקזאם מאכען אין מיניסטעריום, אז די אויספיה־רונגס־כללים זאלען זיך רעכענען מיט דעם אויסזעהן פון די האנד־ווערקער־פארשטעהער. —

* * *

ביים אויסגעבען בעשטעטיגונגען, אז דער האנדווערקער האט געפיהרט א זעלבסטשטענדיגען ווערקשטעל איידער דאס געזעץ איז ארייגעטרעטען אין קראפט, וועט דער מאגיסטראט, אלס אינזפעקטאר־מאכט פון דער ערשטער אינס־טאנץ פאר לאדז, מוזען אדורכפיהרען א קאנטראל, אדער דורך דער פאליציי, אדער דורך ספעציעלע קאנטראלערען, וועלכע וועלען זיך רעכענען מיט ערות, ווי צ. ב. מיט דעם ווירט, אדער פערוזש. אזוי ארום וועט די עקזיסטענץ פון א האנדווערקער־ווערקשטעל זיין אבהענגיג פונ'ם חסד פון א נידריגען אדמיניסטרא־טיווען פונקציאנער, אדער גאר פונ'ם ווירט, צי פונ'ם סטרוזש...

די בעציהונגען פון ווירט צום לאקא־לען גראנ־טיע, אז די בעשטעטיגונג פון אויספע־לען גינסטיג. מיר האבען דערום אויס־מערקזאם געמאכט, אז ביים ארויסגעבען בעשטעטיגונגען זאל זיך דער מאגיסטראט רעכענען מיט די „זשוריאטשטעניעס" פון האנדווערקער־צענטראלעס, אז דער בע־שרעבענדער האנדווערקער האט געפיהרט א זעלבסטשטענדיגען ווערקשטעל פאר'ן ארייגשרעטען אין קראפט פונ'ם אינדוס־טריע געזעץ. — נור די האנדווערקער־צענטראלעס, וועלכע געניסען פון צוטרו־ען פון דער מאכט און פון ברייטע שיכ־טען פון האנדווערקער־מאסען, זענען בע־רופען ארויסצוגעבען רעקאמענדאציעס, וועלכע זאלען דעציידירען וועגען דער עגזיסטענץ פון די האנדווערקער־ווערק־שטעלען. —

די האנדווערקער־מאסען דארפען אר־גאניזירט קעמפען, אז דער ארטסבעזאמער פרינציפ זאל אדורכגעפיהרט ווערען און די אויספיהרונגס־כללים, וועלכע דארפען ערשט ארויסגעגעבען ווערען.

דאס אינדוסטריע געזעץ איהרט אדורך דעם פרינציפ פון מרייע האנדווערקער־קאָרפּאָראַציעס אזוי גערופענע צ ע כ ע ן דער דאזיגער פרינציפ שאפט אס די אל־שע אינסטיטוציע פון עכען און ששלט אחעק די מאדערנע קאפיטאליסטישע אינ'ם צענטער פון די געגענזייטיגע בעציהונ־גען צווישען האנדווערקער און ארבייט־ער.

לויט'ן ארטיקעל 70 פונ'ם געזעץ, האבען די קאָרפּאָראַציעס דעם ציל: 1) אויפצוהייבען די פראפעסיאנעלע אינ־טריגקייט צווישען זעערע מיטגלידער 2) זארגען פאר די גוטע בעציהונגען צווי־שען ארבייטס־געבער און ארבייטס־נע־מער, (3 זארגען פאר א גוטער אויספיל־דונג פון לערן־יונגלעך.

דאס געזעץ בעשטימט אין ארטיקעל 160, אז זעלבסטשטענדיגע האנדווערקער מעגען זיך פעראייניגען אין פרייע עכען אויפ'ן גרונד פון א סטאטוט, וואס דארף ווערען בעשטאטיגט דורך דער איעזהאוד־זמוטע. —

וועגען די אויפגאבען פון די עכען האט איך שוין געשריבען. דא מוז איך נאר צוגעבען, אז דער בוי פונ'ם פריי־ען צעך איז א זעהר אריגינעלע, דען דאס געזעץ זעהט פאר די מיסארבייט אין צע־כען פון האנדווערקער־געזעלען, וועלכע בילדען ביים צעך א „וידזיאל טשעלאד־ניקוב", — די געזעלען זענען פערשטע־הען אין צעך לויט דער פראפאראציע פון אמן געזעלען אויף 5 מייסטערס און נעמען אנטייל אין דער ארבייט פון צעך. —

פראקטיש געגומען איז זעהר צוטרי־עלהאפט, צי די ארבייטער און טעכ־ניקעל יודישע ארבייטער. וועלען געניגענד זען מיטזוארבייטען מיט די מייסטער אין „מורשוזעזע" איינסטיטוציעס, ווענדיג שטענדיג אין דער מינדערהייט, אויסער אין די שידס־געריכטען, וועלכע זענען די צענטראל־אינסטיטוציעס ביי די צעכען.

די שידס־געריכטען בעשטעהען פון 3 מייסטער, איין געזעלען און א טומער־אר־ביטער, די געריכטען ענטשיידען אין אלע אנגעלעגענהייטען, אין וועלכע עס ענטשטעהען קאנפליקטען צווישען מייס־טער און ארבייטער, מיט'ן בעדינג, אז ביידע געבען איבער זייער קאנפליקט דעם געריכט.

אויפ'ן גרונד פון אנ'אורטייל פון שידס־געריכט ביים צעך, וועט דאס מלו־כה געריכט ארויסגעבען א פסק־דין פונקט אזוי הי ביי אנ'אורטייל פון א שיעדס־געריכט מיט א „קאמפראמיסארישען זש־מיס", דער אורטייל וועט, אלזו, אונטער־לעגען דער פקוזקוציע.

די שיעדס־געריכטען ביי די צעכען קענען ביי א געהעריגער ארגאניזאציע אין ערנסטער בעציהונג ווערען א וויכטי־גער מאקטאר ביים רעגולירען די קאנ־פליקטען צווישען מייסטער און ארבייט־ער. איינס פון אונטערגעשטראכטען וועג־רען, אז דער מיטעלאלטערליכער צעך איז אנגעשטאנען אויף אייניג אלע אינסטיטוציע, וועלכע איז נישט צוגע־פאסט צו דער מאדערנער קאנאמיק.

די עגזאמינאציאנס־קאמ'ס. פיעס וועלען פונקציאנירען ביי דער האנדווערקער־קאמער, וועגען וועלכע מיר וועט נאך אויסקומען צו שרייבען.

די פוילישע האנדווערקער וועלען פו־זען נישט נאר איבערגעדערשען זייערע צעך־סטאטוטען, נאר אויך צופאסען זיך מיט זייער פסיכיק צום נעטס געזעץ, צו דעם פריינצ, אז די ארבייט פון זיי פרט פאר יארען ביירגער.

פעסטונג מצפה, זייט 4000 יאהר פערשיט, אויסגעגראבען.

אינטערעסאנטער בעריכט וועגען די מערקווירדיגקייטען, וואס מען האט דארט געפונען.

וויען. (ספעצ. צום „לאדזער טאגע־בלאט") פראפ. ד"ר גראנט, דער פונ'ם אלטען דער אמשריקאנער ארכעאלאגישער עקספעדיציע, וועלכע מאכט גרויסע אויסגראבונגען אין ארץ־ישראל, איז דו מעג אנגעקומען קיין ווען. נעכטען האט ער דא געהאלטען א אינטערעסאנטען פארטראג אויבער די רעזולטאטען פון זיין ארבייט אין ארץ־ישראל. אינגס מוז אונטערגעשטראכען ווע־רען, אז דער מיטעלאלטערליכער צען איז אנגעשטאנען אויף אייניג אלע אינסטיטוציע, וועלכע איז נישט צוגע־פאסט צו דער מאדערנער עקאנאמיק.

די עגזאמינאציאנס־קאמ'ס. פיעס וועלען פונקציאנירען ביי דער האנדווערקער־קאמער, וועגען וועלכע מיר וועט נאך אויסקומען צו שרייבען.

מיר וועט נאך אויסקומען צו דער אלטער מיר וועט נאך אויסקומען צו שרייבען.

די פוילישע האנדווערקער וועלען פו־זען נישט נאר איבערגעדערשען זייערע צעך־סטאטוטען, נאר אויך צופאסען זיך מיט זייער פסיכיק צום נעטס געזעץ, צו דעם פרינציפ, אז די ארבייט פון זיי פרט פאר יארען ביירגער.

דער „ליטעראריש ראקארנא"

פון לעא סעניג.

מען האט אנגערופען דעם פ.ע.ב. אינ־טערנאציאנאל (די פעראייניגונג פון שריפטשטעלער, דיכטער און דראמאטור־גען פון אלע שפראכען און לענדער) „דער ליטעראריש ראקארנא".

מיר דאכט זיך, אז אט דער צוגעמען „דער ליטעראריש ראקארנא", איז ווי צוגעמאסטען צו דעם „פ.ע.ב."־אינטערנא־ציאנאל: דער נאמען כארשקעריזירט אין אין צעט אי זענען מעלות, אי זענע חסרונות. דורך דער פרינגדשאפט און נעהענטער בעקאנטשאפט פון די שריפט־שטעלער אין אלע שראכען שרעקט די „פ.ע.ב."־אנווענדונג צו פראיעקטיגען אויך אלע מעלקער און נאציאנען.

דאס איז, אזוי צו זאגען, דער אידע־אל פון דעם „פ.ע.ב."־אינטערנאציאנאל, אחוץ זיינע רען־פראפעסיאנעלע און רען קינסטלערישע ציעלען. אזוי צ.ב. ש. איז אויפ'ן לעצטען ברי פעלקער קאנגרעס אינ־שטיטוט אנגענומען געווארען א רעזולו־ציע (לויט דער איניציאטיוו פון דער ענגלישער דעלעגאציע מיס מר. דזשאהן גאלסווארטי בראש), וועלכע זאגט: אין פאל פון א מלחמה דארפען די שריפט־שטעלער פון אלע לענדער נישט איבער־ריסען זיינע ווערע בעציהונגען און אלע קונסט־ווערק מוזען אפגעהיט ווערען פון צושטערונג חוץ דער „פ.ע.ב."־אינטער־נאציאנאל בעשטאהט פון נאציאנאלע „פ.ע.ב."־צענטרען, גלויבט ער אבער, אז יעדע אמת'ע קונסט וועט נישט פון קיין גרעניצען.

לויט דעם פארשלאג פונ'ם אמעריקא־נער דעלעגאט וועט אין גיכען געשאפען ווערען א צענטראלע ביורא, וועלכע וועט רעגולירען דאס פראבלעם פון איבערזעצ־ונגען אויף אזא אופן, אז נישט נור די ליטעראטורען פון די גרויסע פעלקער וועלען איבערזעצט ווערען נאר מיט דער הילף און ראט פון זייערע בעשרעפענדע „פ.ע.ב."־צענטרען זאלען אויך די שא־פונגען פון די אזוי גערופענע קלענע פעלקער פערשפרייט און איבערזעצט ווערען. אויך דאס וועט נישט וועניג הלל־מען דער פערברידערונג צווישען פעל־קער, ווייל אסך שוין די איצטיגע סעציא־לע צרות קומען דערפון, וואס פעלקער קענען זיך אזוי וועניג. דערפון שטאמט דער נישט־צופרידען פון אין סאלק צום אנדערען, און האט קען נאך אזוי הלל־מען דעם וועלט־שלום פיל מעהר, ווי דער מאקס, אז אין פאלק וועט קענען די ביימה שפעגען פון די אנדערע פעלקערן.

דאס זענען די א דע לא שטרעבונגען פונ'ם „פ.ע.ב."־אינטערנאציאנאל אויפער זיינע רען פראפעסיאנעלע און קינסטלע־רישע ציעלען.

אבער פונקט ווי דער „פאליטישער לאקארנא" לויט אויך דער „ליטעראר־ישער לאקארנא" אויף פלאשאניזשקייט: דערווייל בויט ער זיך מעהר אויף גוטע און פרומע כונות, ווי אויף רעאלע בו־חות. ס'איז שווער, למשל, זיך פארשטע־לען, ווי וועט דער „פ.ע.ב."־אינטערנאצ־יאנאל אויסזעהן איב'ם פאל פון א נייער וועלט־מלחמה?

וועט ער צוזאמען ווערען, ווי אלע אנדערע אינטערנאציאנאלען זענען צו־זאמען געווארען בעת דעם לעצטען קריג? אדער אפשר וועט ער בייזייטען דעם שווערען נטיון, ווייל שרייבער און קינסטלער ביי אלע פעלקער זענען דער דער קאסטאליטישסטער עלעמענט, נישט קוקענדיג דערויף, וואס זיי זענען אזוי שטארק פערליבט אין זייערע נא־ציאנאלע שפראכען, פארמען און לאנד־שאפטען.

פעלקערן

דאס זענען די א דע לא שטרעבונגען פונ'ם „פ.ע.ב."־אינטערנאציאנאל אויפער זיינע רען פראפעסיאנעלע און קינסטלע־רישע ציעלען.

אבער פונקט ווי דער „פאליטישער לאקארנא" לויט אויך דער „ליטעראר־ישער לאקארנא" אויף פלאשאניזשקייט: דערווייל בויט ער זיך מעהר אויף גוטע און פרומע כונות, ווי אויף רעאלע בו־חות. ס'איז שווער, למשל, זיך פארשטע־לען, ווי וועט דער „פ.ע.ב."־אינטערנאצ־יאנאל אויסזעהן איב'ם פאל פון א נייער וועלט־מלחמה?

וועט ער צוזאמען ווערען, ווי אלע אנדערע אינטערנאציאנאלען זענען צו־זאמען געווארען בעת דעם לעצטען קריג? אדער אפשר וועט ער בייזייטען דעם שווערען נטיון, ווייל שרייבער און קינסטלער ביי אלע פעלקער זענען דער דער קאסטאליטישסטער עלעמענט, נישט קוקענדיג דערויף, וואס זיי זענען אזוי שטארק פערליבט אין זייערע נא־ציאנאלע שפראכען, פארמען און לאנד־שאפטען.

פאר'ן ציוניסטישען קאנגרעס.

פאר'ן ציוניסטישען קאנגרעס (ספ. צום „ל. ט."). הייגט־ווערך וועלען זיך אנהויבען אין לאנ־דאן די בעראטונגען פון דער עקזעקו־טיוו פון דער ציוניסטישער אָרגאניזאציע. עס וועלען בעהאנדעלט ווערען פראגען, וואס זענען פערבונדען מיט דעם אויפשרעטען פון דער הענדע־פחזקעקייט אויף דעם בעזעלבן גע־בעט. עס ווערען אויסגעארבעט פראקטישע פארשלאגען און פראיעקטען, וועלכע דער קאנגרעס וועט האבען צו ענטשיידען.

עס איז אין דער קאנגרעס וועט זיך פערזאמלען דער קאנגרעס וועט פון דער אמעריקא־נישער פעלעסטינא־אקציע נאך נישט אנקומען קיין שום בעריכט. דאס הייסט, אז דער ענין „יודישע אגענטור" וועט מאקטיש בלייבען הענגען אין דער לוטען.

ארעיידען

ערלעדיגען זייערע רעכטס־קאנסולענטען־ארבייטען אינם לאנגיעהריגען קאמפעטענטען־ביורא

זינגער, זאכאדניא 36

פראג, פאריז.

שונאים שלאגען קאפּיטאל פון מארשאל'ס ערקלערונג וועגען שווארצבארד'ן.

די אוקראַינער ארבייטען מעשים און מאכען פּראָפּאַגאנדע געגען דעם פּאריזער יודישען זייגערמאכער.

(א בריף פון פאריז, ספעציעל פאר'ן "לאדזשער טאגעבלאט")

פון י. שעכטמאן.

און דער יודישער געזעלשאפטליכקייט אין פראנקרייך האט מען די מבע זיך צו באַגייען מיט א געוויסער גלייכגילטיקייט צו יעדער פארבערייטונגס-ארבייט צום שווארצבארד-פראצעס, וואס די אוקראַינער פירען. מען איז געוואוינט צו גלויבען, אז זיי פערמאגען נישט קיין שום מאטעריאלען, אז זייערע ארגומענטען קאָנען אויף קיינעם נישט משפיע זיין, אז די פראנצויזישע פרעסע איז נישט אויף זייער זייט, און אז עס איז דעריבער שפּאָנליכט צו געווינען דעם פראצעס.

אט אין פארשטעלונג איז איבערפלעכליך און אין גרונד פאלש. די אוקראַינער גרייטען זיך צום פראצעס מיט אפּיקערהאפטער ענערגיע. ארבייטען מעשים מאכען נישט קיין כחות און נישט קיין מיטלען; פארבינדונגען מיט א געוויסען טייל פון דער פראנצויזישער געזעלשאפטליכקייט און פרעסע האבען זיי נאך פון פריהערדיגע צייטען, און היות ווי זיי זענען נישט קיין גרויסע "אנטערקליבער" און אויסוואהל פון מיטלען פאר זייער אגיטאציע, בעוויזען זיי זעהר אפט זיך צו דערשלאגען צו געוויסע רעזולטאטען און ערהאבערן געוויסע וויכטיגע פאזיציעס.

אט זענען עטליכע כאראקטעריסטישע ביישפילען פון דעם, ווי אזוי עס "ארבייטען" די אוקראַינער אין פאריז.

ווענינ ווער ווייסט, אז אין פאריז עקזיסטירט אן "אוקראַינישע פרעס-ביורא". דאס ביורא געפינט זיך אויף דער זעלבער גאס, וואו די רעדאקציע פון דער פעטליורישען "טריזוב", א זשורנאל, וואס האט פאר דער לעצטער צייט געמאכט פאר זיין ספּעציאליטעט כל ערליי רכילות און אינסינואציעס און צוזאמענהאנג מיט שווארצבארד'ס פראצעס. אנגעהויבען האט ער זיין פּראָפּאגאנדע טעטיקייט און דער דאזיגער רובריק מיט א זעהר געשיקטען פראוואקאציאָנישען שריט.

די "גרויסע מארע" אין פראנקרייך איז אצינד דער אנטי-באלשעוויזם. די אינטערוועלונג אין דעם לאנדאנער "ארקאס", וואס איז געמאכט געווארען פון דער ענגלישער פאליציי, האט דערפירט די דאזיגע אנטי-באלשעוויסטישע שטימונג ביז צום העכסטען גראד. די אוקראַינער, וואס האבען די גאנצע צייט זיך בעמיהט ארויסצושטעלען שווארצבאַרד'ן אלס א ווערקצייג פון די באלשעוויקעס, האבען תיכף בעשלאסען אויסצונוצען די דאזיגע קאניונקטור און "ציצושפּיליען" שווארצבארד'ן צו דער לאנדאנער מעשה.

האט זיך אין עטליכע פראנצויזישע צייטונגען, צווישען זיי און אזעלכע גרויסע פערברייטערטע, ווי דער "זשורנאל" און "עקא דע פּארי", בעוויזען פאלגענדע נאטיץ:

"דער מארד פון העטמאן פעטליורא.

"דאס אוקראַינישע פרעס-ביורא מעלדעט, אז צווישען די פאפּירען, וואס זענען געפונען געווארען אין דעם הויז פון "ארקאס" האט מען געפונען דאקומענטען, וועלכע בעווייזען דעם אנטייל פון דער סאוויעט-רעגירונג אין דעם מארד פון העטמאן פעטליורא אין פאריז".

אז די דאזיגע ידיעה איז אן אויסגעטראכטע וואלט זיך, דאכט זיך, געדארפט ווארפען אין די אויגען. שוין די דאטעם פון דער נאטיץ וואלט, דאכט זיך, געזאלט נישט איבערלאזען קיין שום ספקות וועגען דעם. עס איז געדרוקט געווארען אין די צייטונגען דעם 15-טען מאי, ד. ה. אז בעקומען האט מען איהם דעם 14-טען, און ארויסגעשיקט איז געווארען מיט א טאג פריהער, דעם 13-טען. די אונטערזוכונג אין "ארקאס" האט זיך אבער אנגעהויבען דעם 12-טען און האט געדויערט צוויי טעג. עס איז קלאר, אז דעם 13-טען און געוויס נישט דעם 14. האט נאך קיינער נישט געקאנט האבען קיין שום ידיעות וועגען דעם, וואסערע דאקומענטען מען האט געפונען אין "ארקאס". יענע זאכען מאגען פאמור, וועלכע זענען קאנפיסקירט געווארען אין "ארקאס", האט מען צו יענער צייט נישט געקענט בשום אופן דורכזעהען.

און דער אמליכער צייטונגס-ארבייט איז אבער נישטא קיין צייט צו קאנטראלירען און צו פערגלייכען די דאטען פון די בעקומענע ידיעות. די טעמע איז א סענסאציאנעלע, יענע ידיעה, וואס שטעהט און צוזאמענהאנג מיט דער זאך אין "ארקאס", איז פאר דעם פובליקום געוועזען אינטערעסאנט. און די צייטונגען האבען אפּגעדרוקט דעם קאמוניקאט פון אוקראַינישען פרעס-ביורא אהן קאמענטארען. שפּעטער האט זיך די דאזיגע ידיעה נישט בעשטעטיגט. דאס איז נאטירליך ווילטיג. די אוקראַאינישע כונה איז דערגרייכט געווארען. זיי האבען אריינגעווארפען אין פובליקום א פראוואקאטארישע מיסטיפיקאציע, הונדערטער טויזענדער מענשען האבען איבערגעלייענט, — נעה דערנאך און בעשווין. אז דאס איז א ליגען, א רכילות, אז שווארצבארד'ס אקט איז נישט געשטאנען אין שום און קיין שום צוזאמענהאנג מיט דער סאוויעט-רעגירונג.

מיט עטליכע טעג צוריק האט דאס זעלביגע פרעס-ביורא פונאנדערגעשיקט דער פראנצויזישער פרעסע אן אנדער קאמוניקאט, וואס איז דאס מאל דירעקט געווידמעט דעם שווארצבארד-פראצעס. נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס די רעדאקציע פון אויספארשונגס-ריכטער מאר נישט פערעפענטליכט ווערען פון קיין שום צד, האט דאס אוקראַינישע פרעססע-ביורא געפונען פאר מעגליך מיטצוטיילען, אז דער אויספארשונגס-ריכטער זאל האבען פּאַראַקטעריזירט דעם מארד פון פעטליורא'ן "נישט ווי א פאליטישען מארד נאר ווי א קרימינעלען פערברעכען", און דרוקט אויס זיין מיינונג אנצופירענדיקייט: "פעטליורא'ס פערטיידיגער מיינען, אז די סענסאציע-פולע דאקומענטען, וועלכע זענען פערהאן, שטעלען פעסט אויף א פארמעלען אופן, אז די סאוויעטען זענען געווען די אנוציאטארען פון דער דאזיגער טאט".

פון דער אנדערער זייט, ווייל דער קאמוניקאט איינגערען דער פראנצויזישער פרעסע, אז די יודישע עפענטליכע מיינונג, "וועלכע איז פריהער צוגעגעפירט געווארען אין א מעות דורך אינטריגעס פון מאסקווא, און וועלכע איז, אונטער דער השפעה פון א גאנץ נאטירליכען געפיהל געווען געשטימט לטובת שווארצבאַרד'ן. הויבט איצט אן צו פערשטעהען, אז מאסקווא האט זי זעהר געשיקט געפיהרט בנוגע דער נאז". די מחברים פון אוקראַינישען קאמוניקאט נוצען דערביי אויס פאר זייערע צוועקען דאס בערימהטע ארויסטרעטען פון לואי מארשאל'ן און זענען מיט פערגעניגען מודיע דעם פראנצויזישען פובליקום, אז דער "אמעריקאניש-יודישער קאמיטעט", וועלכענס נשמה איז מארשאל, האט זיך געווענדעט צו דער גאנצער יודישער געזעלשאפט מיט אן אויפרוף, און וועלכען ער בעט נישט צו פערוואנדלען די דאזיגע דונקעלע אפערע אין א נאציאנאלען ענין".

און פערענדיגט ווערט דער קאמוניקאט מיט א שלעכט פערבארגענער דראָהונג: "די יודען פערשטעהען ענגליך, וועלכע קאנסעקווענצען ס'קאן האבען זייער לייכטזיניגקייט — און בעצוג אויף דער יודישער בעפעלקערונג פון אוקראַינע". — און מיט אן עצה: "די ווירדיגסטע פאזיציע פון א יודישען פאטריאט און דעם דאזיגען פראצעס וואלט געווען צוריקהאלטענקייט און פערגעסען"...

עס איז נישטא קיין ספק, אז די אוקראַינער הויבען אן צו פערלירען געוויסע פאזיציעס און דער פראנצויזישער פרעסע — אליין א דאנק דער "באלשעוויסטישער מארקע", אונטער וועלכע זיי שטעלען פאר די פראנצויזען שווארצבאַרד'ס טאט. דער ביישפּיל פון פראנסוא קאטי און "פיגארא" האט שוין געפונען נאכפאלגער. אין דער צייטונג "אזשאנס עקסטריער ע קאלאָניאל" איז אפּגעדרוקט געווארען א לייט-ארטיקעל פון ראבערט דע-בעטעקס, אונטער דעם קעפּעל: "מיר ווילען שלום ביי זיך אין דער היים", וועלכער סאלידאריזירט זיך אינגאנצען מיט קאטי'ס אנשויאונגען. די צייטונג בעהויפּטעט קאטעגאריש, אז "דער מערדער האט געהאנדעלט אין הסכם מיט מאסקווא, און אז דער כלומר'שטער גואל הדם איז, און תוך געוועזען. נישט מעהר ווי א באלשעוויסטישער משולח".

די אלע שטימען פון דער פרעסע זאָגען עהנליך אייניגע צו דער אנדערער, כבדי זיי זאלען זיין צופעליג. עס איז נים שווער צו דערקענען און זיי אן אייניגהיימליכען "קול עשו". די אוקראַינער "גרייטען צו" סיסטעמאטיש און ענערגיש די פראנצויזישע עפענטליכע מיינונג צום שווארצבארד-פראצעס.

ווי אזוי האט ראספּוטין שפּיאנירט.

אינטערעסאנטע איינצעלהייטען, וואס זענען ערשט בעוואוסט געווארען פון ניי-ענטדעקטע קוועלען.

(ע נ ד ע).

צו בעלעצקי'ן איז אנגעקומען א בעריכט, אז אין אנהויב דעצעמבער 1915, אין א בעשטימטען טאג און שעה און אויף א בעשטימטען ארט, וועט פון א דייטשען אעראפּלאן ארונטערגעווארפען ווערען א באמבע אין דעם צארס באן. דער בעריכט האט דערצעהלט, אז די דייטשען ווייסען בענוי, וואו דעם צארס באן געפינט זיך צו יעדער צייט. זיי ווייסען דעם גאנצען געהיימען מארשרוט פון די באנען, אין וועלכע דער צאר פארט ארום.

עס האט זיך אבער גראד געמאכט אזוי, אז ווען דעם צארס באן איז שוין געווען נאהענט צום ארט, וואו עס האט געדארפט דער דייטשער אעראפּלאן, איז ניט צארעוויטש פּליוצלינג געווארען א בלוט אויסגוס פון נאז. דער באהן האט זיך א קעהר געטון צוריק און איז אוועק עקספּרעס צו צארסקאיע סעלא. א צווייטער באן, וואס נעהט געוועהנליך פאראויס פאר'ן צארס באן, איז אוועק ווייטער, און מ'האט טאקי אויף איהם בעמערקט פון א דייטשען אעראפּלאן אין דער זעלבער צייט און אין דעם זעלביגען ארט, ווי עס איז אנגעוויזען געווארען אין דעם בעריכט, וואס בעלעצקי האט בעקומען.

פרעגט זיך, ווי אזוי האבען די דייטשען געקענט אויסגעפינען די געהיימע מארשרוטען פון'ם צארס באנען? דערויף גיבט ענטפערט דער מחבר פון בוך: נאר דורך דער צאריצע און דורך ראספּוטינען האָבען עס די דייטשען געקענט אויסגעפינען.

דאס זעהען מיר קלאר פון א בריף פון דער צאריצע צו ניקאלאיען, וואס איז געשריבען געווארען א חודש פאר דעם. זי שרייבט אזוי: "כאָטאָסאָוו, דער מינלענדישער מיניסטער, האט מיר געבראכט דיינע געהיימע מארשרוטען. איך וועל קיינעם א ווארט נישט זאגען, חוץ אונזער פריינד, כדי ער זאל דיך אומעטום קענען בעשיצען...

"נאר אונזער פריינד"... און דערוואיילע האט זיך וועגען דעם צארס מארשרוטען דער דייטשער גענעראל-שטאב, דאס קען שוין פון קיינעם נישט אפּגעלייקענט ווערען.

אין דער זעלביגער צייט ווען ווייס די גאנצע וועלט, ווי די צאריצע האט זיין משוגעת געליבט איהר מאן און איהר קינד. און עס קען גאר קיין רייד נישט זיין, אז זי זאל האבען עפעס געוואלט בעגעגען, ווען זי האט ראספּוטינען איבערגעגעבען דעם צארס מארשרוטען. זי האט עס טאקי געטון מיט'ן צוועק, וועלכען זי גיט אן אין איהר בריף. די מארשרוטען פון'ם צארס באנען — בעמערקט סעמענענקא אין בוך, — האבען געמוזט איבערגעגעבען ווערען ראספּוטינען אין געשריבענער פארם, ער האט דאך געדארפט מיט זיינע תפילות בעשיצען ניקאלאיען, האט דאך געמוזט וויסען בענוי צו יעדער צייט, וואו דעם צארס באן געפינט זיך. אין דער זעלביגער צייט האט דער דייטשער גענעראל-שטאב אויך געמוזט דאס אלץ וויסען בענוי, דער דייטשער גענעראל-שטאב האט אויך געמוזט האבען א געשריבענעם מארשרוט פון דעם צארס באן.

נאך א סך אנדערע בריף בעווייזען קלאר, ווי אזוי די דייטשען האבען דורך ראספּוטינען ארויסגעקריגען די וויכטיגסטע מיליטערישע סודות פון רוסלאנד. ווען נאר מ'האט עפעס געפלאנט אויסצופירען, האט שוין די צאריצע געשריבען צו איהר מאן א בריף.

אזוי, למשל, שרייבט זי אין איהר בריף פון 6-טען נאוועמבער 1915 "איך ווארט מיט דער גרעסטער אומגעדולד אויף דיין טעלעגראמע פון אדעס. אלע מיינע געדאנקען זענען מיט דיר... טייערער בלאך מיינער, ס'הילפט זיך מיר אזוי דיר שטעלען טויזענט פראגעס וועגען דיינע פלענער בנוגע רומעניען. "אונזער פריינד וויל דורכאויס וויסען"...

און אין אן אנדערער בריף שרייבט זי: "ער (דאס הייסט ראספּוטין) האט פערדרוס, וואס מ'האט אנגעהויבען אזא צוג, און מ'האט ביי איהם נישט אנגעפרעגט. ער האלט געצ'עצה'ט, מ'זאל ווארטען. ער בעט נאך די גאנצע צייט און ער קלערט וועגען דעם, ווען ס'וועט קומען דער גינסטיגער מאמענט אנצוהויבען די אפענסיווע".

שפּעטער אבער אמאל שרייבט, אז האט ראספּוטינען עפעס נישט דערצעהלט פלעגט ער זיך געראנישט שטאַרען און שטרענג אויסרעדען. אין איהר בריף פון 22-טען דעצעמבער 1915, שרייבט אלעקסאנדרא: "אונזער פריינד טוט אלץ תפילה און קלערט וועגען דער מלחמה. ער זאגט, אז מיר דארפען איהם גלייך דערצעהלען, ווי נאר ס'וועט געשעהן עפעס וויכטיגעס, ווירובאווא (א פרוי, וואס איז געווען נאהנט מיט דער צאריצע), האט איהם דערצעהלט, אז א נעפּל האט די טעג געשטערט אונזער אפענסיווע. האט ער אויסגערעדט, וואס מ'האט איהם וועגען דעם נישט געלאזט וויסען. ער זאגט, אז מעהר וועלען שוין קיין נעפּלען נישט שטערן"...

זוכט דורך די גאנצע געשיכטע פון מלחמות און פון מיליטערישע שפּיאנען און פעררעטערס, און איהר וועט נישט געפונען נאך אזא פאל, ווי דער פאל פון ראספּוטינען און דער לעצטער רוסישער צאריצע.

א זוהן, וועלכער האט אריינגעבראכט זיין מוטער אין א משוגעים-אנשטאלט.

א געוויסע פרוי ג. פון ראַאָנג איז מיט א יאהר צוריק א גליקליכע אוועק צו איהר זוהן קיין ניו-יארק. די ערשטע פאר חדשים האט זיך איהר געלעבט אין דער נייער היים זעהר גוט, אויך די שנור האט זיך צום אנהויב משמח געווען מיט איהר "גרינער" שוויגער. די פרייד האט אבער לאנג נישט געדויערט און, כדרך העולם, האט אויך צו ביסלעכווייז די שנור זיך אנגעהויבען צו קריגען מיט דער שוויגער ביז די אלטע האט ענדליך געמוזט אוועק פון איהר זוהן און נאך לאנגע זוכעניש געפונען א שטעלע אלס דינסט.

דעם זוהן אבער איז די גאנצע זאך נישט אנגעשטאנען און האט דעריבער אויסגעארבייט א פלאן, ווי ארום דער מוטער ארויסצובעקומען פון איהר שטעלע און זיך אין איהר נוקם זיין פאר דער חרפה, וואס זי האט איהם פערשאפט.

אין א געוויסען טאג איז ער אוועק צו זיין מוטער, זיך מכלומר'שט ענטשולדיגט פאר דער שלעכטער בעהאנדלונג און איהר פערגעלייגט זיך אביסעל מיט איהם דורכשפּאצירען. פערגעניגענדיג

(ענדע נעקסט זייט)

גאלד, בלוט און פרויען.

א ראמאן פול מערקווירדיגע איבערלעבענישען און ליידענשאפטען.

(52-טע פארטזעצונג).

די גרעפין האט א זיפץ-געטון. עס איז שווער געווען צו זאגען, וואס דער דאזיגער זיפץ בעדייט. האט זי אויך מורא פאר דעם צו-קלוגען נאגי, אדער זיפצט זי, וואס איהר זוהן איז נישט אזוי קלוג, ווי נאגי.

— גלויב עס נישט, מאקס! נאגי איז מיין בעסטער גוטער פריינד. ער טוט אלץ, וואס איז מעגליך, אום אונז צו מאכען רייך און מעכטיג.

— איך וויל עס האפען, מוטער. ווען עס וועט זיך ארויסווייזען, אז נאגי איז אונזער בעסטער און אויך קלוגסטער פריינד, דאן וועל איך איהם בעטען פערצייהונג. אבער גענוג! לאמיר פון איהם מעהר נישט רעדען! לאמיר בעסער רעדען פון עלווירא'ן. וואס זאל עס דאך הייסען? וואו האט זי זיך געקענט אהינטון?

— האסטו זי שוין איבעראל געזוכט? איז נישטא קיין איין ארט, וואו די האסט זי נישט געזוכט?

איך האב זי אומעטום געזוכט, מוטער. עס איז נישטא קיין איין ארט, וואו איך האב זי נישט געזוכט.

— איך גלויב עס נישט. איך מיין, אז עס איז דא נאך איין ארט, וואו דו האסט זי נישט געזוכט.

— איך גלויב עס נישט, איך מיין, אז עס איז דא נאך איין ארט, וואו דו האסט זי נישט געזוכט.

— עס קען נישט זיין, מוטער! — האט מאקס אויסגערופען — איך האב זי איבעראל געזוכט.

— און דאך ווייס איך פון אן ארט, וואו דו האסט זי נישט געזוכט.

— וואו, מוטער, וואו?

— אין טורעם פון טשעמני.

מאקס האט א ציטער געטון.

— אין טורעם פון טשעמני? — האט ער אויסגערופען — געוויס, דארט האב איך זי נישט געזוכט.

— איך בין זיכער, אז גראד דארט וועסטו זי געפינען.

— ווי קומט מען אבער אין טורעם פון טשעמני? — האט מאקס געפרעגט — איך ציטער, ווען איך גיי פערביי דעם דאזיגען שרעקליכען טורעם.

— איך הייס דיך נישט אריינגעהן אין טורעם און זי דארט זוכען.

— וואס דען זאל איך טון? ווי קען איך קומען אהין?

— גאנץ איינפאך, מיין קינד. מארגען אין וועסט נעמען מיט זיך צוועלף גוט-בעוואפענטע מענער און וועסט געהן מיט זיי צום טורעם פון טשעמני. איהר וועט אנקלאפען. אייגער פון טורעם, דער הענקער אליין, אדער זיין געהילף, ארויס פאן בעטיאני, וועט קומען אייך עפענען. איהר וועט פרעגען, וואו עס געפינט זיך די גרעפין פאן טאקי. וועט מען אייך זאגען, אז זי איז דא, איהר קענט מיט איהר רעדען, וועסטו הייסען, אז מען זי ארויסשיקען צו דיר. דו וועסט הייזען דעם בריף פון איהר מוטער. וועט זי געהן מיט גוטען, איז רעכט. וועט זי נישט וועלען געהן מיט גוטען, וועסטו הייסען דיינע מענשען, זיי זאלען זי נעמען מיט געוואלד. דו האסט דאך א בריף פון איהר מוטער. וועלען מען אייך נישט וועלען ענטפערן, קענט איהר מיט געוואלד אריינגעהן אין טורעם און זוכען. פאר צוועלף-בוואפענטען מענשען וועט דער הענקער מורא האבען.

מאקס איז אויפגעשפרונגען פון זיין שטוהל.

— דו האסט רעכט, מוטער! דאס איז א גוטער געדאנק! דאס איז דאס איינציגע ארט, וואו עלווירא קען זיך אויפהאלטען, אז קיינער זאל פון איהר נישט וויסען. איך וועל טון, מוטער, ווי דו הייסט מיך.

באלד אבער האט ער זיך איבערגעלעגט. א נייער געדאנק איז איהם געקומען אין קאפּ.

— וואס וועט אבער דערפון ווערען, מוטער? ווען איך וועל נעמען עלווירא'ן מיט געוואלד, צו איך זי ברענגען צו איהר מוטער, וואס וועט דערפון ווערען? ווען זי ליבט דעם באראן באטיאני אזוי שטארק, אז זי האט זיך ענטשלאסען צו לעבען מיט איהם אין טורעם פון טשעמני, דאן העלפט דאך קיין זאך נישט.

— אזוי לאנג, ווי דער באראן לעבט, העלפט קיין זאך נישט. ווען ער וועט אבער שטארבען, וועט עלווירא מוזען געבען די האנט דעם גראף ראדעצקי.

— אלזא, זאלען מיר טויטען דעם באראן?

— נישט דעם באראן, נאר דעם קנעכט פון א הענקער — האט די מוטער געענטפערט — ווייל מען וועט דאס אהרען, וואס מען האט געטויטעט דעם קנעכט פון א הענקער? ווער וועט עס מעדערן? איהר קענט עס דאך זעהר לייכט ערקלערען. איהר קענט זאגען, אז ער האט פערפיהרט א גרעפין און זיין פערפלוכטען טורעם און האט זי אויך קיין מאל נישט געוואלט ארויסגעבען. דאס מאל דער הענקער אויך נישט.

— אבער, עלווירא! זי וועט דאך מיך האסען, ווען איך וועל טויטען איהר געליבטען. ווי קען איך האפען זי צו חתונה'טען, ווען זי וועט מיך האסען?

— ווער זאגט, אז דו זאלסט איהם טויטען? פערקעהרט, דו דארפסט זיין ווייזען פאר איהם אלס זיין בעסטער גוטער פריינד. דו דארפסט קומען איהם רעטען, אבער א ביסעל צו שפּעט. די דארפסט אפילו שלאגען די מערדער. עלווירא וועט דיר דאנקבאר זיין, זי וועט זעהן, ווי עדעל דו ביסט, ווי פיין דו האסט געהאנדעלט געגען דעם באראן און ווי גרויסמוטיג דו ביסט.

— דאס וואלט ווירקליך געווען שעהן, ווען עס זאל נאר אלץ פּאסירען, ווי דו האסט געמאכט דעם פלאן.

— דאס הענגט אפּ פון דיר, מאקס. דו מוזט זיין דערביי געשיקט. דערפאר ביסטו דאך א מאן.

— איך וועל געהויס טון אלץ, וואס עס איז מעגליך — האט מאקס געענטפערט לאנגזאם — איך מוז דיר אבער זאגען דעם אמת: מיר וואלט געווען פיל אנגענעהמער, ווען אונזער פריינד נאגי וואלט אויסגעפיהרט דעם פלאן.

— איך וואלט אויך געוואלט דערפון — האט די גרעפין געענטפערט — ווייל איך ווייס, נאגי איז געניגער און טיכטיגער, ווי דו. וואס קען איך אבער מאכען? נאגי איז דאך יעצט נישטא אין דער היים.

— גוט, מוטער! איך וועל טון אלץ, וואס דו הייסט מיך. וואס וועל איך טון, ווען אלץ וועט שוין געלונגען?

— דו וועסט דאן געהן צו דער אלטער גרעפין און בעטען עלווירא'ס האנט, וואס עלווירא איינוויליגען דיך צו חתונה'טען, איז גאנץ גוט. ווען זי וועט עס נישט טון; וועסטו איהר ערקלערען, אז דו וועסט דערצעהלען אלע גראפען, פירשטען און מאגנאטען פון אונגארן, אז זי האט זיך אויפגעהאלטען א געוויסע צייט אין טורעם פון טשעמני. דאס איז דאך די גרעסטע שאנדע, וואס מען קען אנטון א מענש.

מאקס האט אנגעקוקט זיין מוטער מיט שטוינונג און בעוואונדערונג.

(פארטזעצונג קומט)

לאדזער כראניק.

פון ראבינאט:

די פרוי שרה, וואס האט זיך געווענדעט מיט א צעטל צוריק צו הרב סעגאל (פאלודניאווא 25) וועגען א גט פון איהר מאן ישראל ישעי' פון גער, ווערט אויפגעפאדערט צו ערשיינען ביים הרב סעגאל.

צוזאמענפאהר פון אגראריער אין לאדזער וואיעוואדזטווע.

(פ) אין זאל פון שטאט-ראט איז געלונגען פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון אגראריער-קרייזען אין דער לאדזער וואיעוואדזטווא. צווישען אנדערע האבען בעגריסט דעם צוזאמענפאהר סטאראסטא רזשעוואוסקי.

נאכ'ן אפגעבען א טעטיגקייטס-בעריכט און וואהלען פון א נייער פערוואלטונג, איז דער צוזאמענפאהר געשלאסען געווארען.

פריזיערס געהערען צו דריטער קאטעגאריע.

(פ) די פינאנץ-מאכט קלערט אויף, אז די פריזיערס וואס האבען צו פערקויפען אין זייערע אנשטאלטען מעדיקאמענטען, מוזען האבען א האנדעלס-פאטענט פון דריטער קאטעגאריע. אבער דאס מעגליך זיין אין דעם פאל, ווען דער אומזאץ פון די דאזיגע ארטיקלען שטייגט נישט אריבער 20.000 זל. א יאהר.

בלוטיגע קאמפען אויף דער נעכטיגער פערזאמלונג פון „לאקאטאר“.

אונפערגלייכליכע צוואנטורעס און געשלעגערייען האבען נישט דערלאזט, די פערזאמלונג זאל אפגעהאלטען ווערען.

וואס האט פערלאנגט די אפאזיציע?

(ג) אויף נעכטיגען פארמיטאג איז גערופען געווארען אין לאקאל פון די האנדעלס-אנגעשטעלטע (אלטע קאשטשושקי 21) די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט „לאקאטאר“.

פון די 20.000 מיטגלידער, וואס „לאקאטאר“ צעהלט, זענען געקומען בערך 2000, קריסטען און יודען, על פי רוב פון די ארבייטער-שיכטען, די צום מייסטען פערגאנגענע פאנאטיקער פון דער פערטיידיגונג און פערפראכטונג פון געזעלשאפט וועגען לאקאטארען-שויז.

11 א זייגער עפענט די פערזאמלונג פרעזעס קאנארסקי, וועלכער לעגט פאר צו וועהלען אלס פארזיצענדער פון דער פערזאמלונג דעם ה' קלימאשעוסקי. נאכדעם, ווי דער לעצטער נעמט-איבער דעם פארזיץ פון דער פערזאמלונג און לאזט-איין אסעסארען, בעקומט דאס ווארט צו אנ'ערקלערונג איינער פון די פערזאמעלטע, א געוויסער ה' בוימגער. ער ווארפט פאר דער מעהרהייט פון דער פערוואלטונג, אז זי פערנאכלעסיגט דעם סטאטוט פון דער געזעלשאפט דערמיט, וואס עס איז נישט אריינגעשטעלט געווארען אין דער טאג-ארדנונג א פונקט וועגען ענדערן דעם פערזאמלונגס-סטאטוט, ווי דאס האבען פערלאנגט אין א ספעציעלען פארשלאג א גרעסערע צאהל מיטגלידער.

פרעזעס ה' קאנארסקי ערקלערט, אז דער פארשלאג איז אריינגעטראגען געווארען נישט צו דער געהעריגער צייט און אויך נישט שריפטליך, דעריבער איז ער אפגעווארפען געווארען און איז בכלל נישט רעכט-קרעפטיג.

בעת עס רעדט דער פרעזעס, ענטשטעהט א געוואלדיגער טומעל אויפ'ן זאל. א סך פערזאמעלטע פראטעסטירען, פכן ס'איז א לינגען. מען זעהט, אז אין „לאקאטאר“ איז דא א העפטיגע אפאזיציע, וואס איז נישט וועגיג קאמפס-לוסטיג. עס דויערט נישט לאנג, ה' בוימגער, אלס פארשטעהער פון דער אפאזיציע, איז ווידער אויף דער טריבונע. ער שרייבט אונטער, אז מיט'ן פסל'ן דעם פארשלאג וועגען דער סטאטוט-ענדערונג האט די פערוואלטונג בעוואוסטזיניג פערגוואלדיגט די ארבייטער-דעמאקראטיע. ער פאדערט לאזט די אפאזיציע א האגעל פון פראטעסט-אויסרופען געגען דעם פערזאמלונגס-פארזיצער, פארוואס ער פיהרט די זיצונג אומזשעטיג און פארטייאיש.

די שטימונג ווערט אלץ הייסער. פון די שארפע פארווארפען און אויסרופען שטעלט זיך ארויס, אז די אפאזיציע פערלאנגט, אז דער סטאטוט זאל געענדערט ווערען אזוי, אז מיט יעדער יעהרליכער פערזאמלונג זאל דימיסיאנירען די אלטע פערוואלטונג.

פון אינצט האט זיך יעדעס יאהר געענדיגט די קאדענץ פון א טייל פערוואלטונגס-מיטגלידער און אויף זייער ארט זענען צוגעוועהלט געווארען נייע.

אבער האט מען אויך געהערט, אז די אפאזיציע האט געוויסע פארוואלטען אויף מאנכע פערוואלטונגס-מיטגלידער פון „לאקאטאר“ בנוגע די געלד-אנגעלעגענהייטען פון דער געזעלשאפט און אז דאס האט איהר געשטויסען צו וועלען ענדערן דעם סטאטוט, כדי די בוזיציענע פערוואלטונג זאל אראפגעהן פון דיענקעל.

די פראטעסטען און פארווארפען ראבען אבער נישט-געהאלפען און דער פארזיצענדער האט נעמען דאס, וואס עס איז פעדערירזשירט די לייטונג פון פערזאמלען. דאס האט געבראכט דערצו, אז ס'דאט זיך איינגעהויבען א טומעל, מען זאל דעם פארזיצער אויפדריקען אונצוטרוי. דעם פארזיצער גלוסט זיך אבער נישט פאלגען. דער המון דריקט אויס זיין עמפערונג מיט פראטעסט-רופען, אפסטרוקציע, פיס-טופעריי, אז מ'האט א ווארט נישט געקאנט הערען.

עס קומט דערצו, אז די אפאזיציע פערלאנגט די רעדנער-טריבונע. ה' בוימגער ווארענט פאר קאמפליקאציעס, אויב מען וועט נישט אפשטימען דעם פארשלאג וועגען אונצוטרוי צום פארזיצענדען. ער שרייט, אז צו קיין מעראר ווען מען נישט דערלאזען אין „לאקאטאר“.

ס'ענטשטעהט פון דאס ניי א טומעל, א ליארם, בזיגע לאגערן זענען פעהר'עקשנ'ט. דער פארזיצער שטימט-צום לכוף די טאג-ארדנונג (ערן פונקט: סמוציטום-ענדערונג). ס'ווייזט זיך ארויס, אז כמעט דער גאנצער עולם איז געגען פארזיצענדען און מילא געגען בוזיציאנטען רעזשים אין דער געזעלשאפט „לאקאטאר“. מען הערט אויסרופען, אז מ'האט צוגעזאגט שטעלען המוזשר, קעמפען מיט'ן יקרות אויף דירות, לינדערען דעם וואוינונגס-קריזיס, אבער דער פארזיצענדער ווערט פון דעם אלעם נישט נתפעל.

ס'הייבען זיך אן שטארקע וואנטא-רעס מיט זידלערייען, פאפערייען און די מאסען דרענגט זיך צונויף ארום פרעזי-דיום-טיש. פיל פערלאזען דעם זאל.

פרעזעס קאנארסקי רופט די פערוואלטונג נישט צו פערלאזען די זיצונג. דאס בפוליקום בלייבט, ה' בוימגער נעמט ס'ווארט. אבער רעדען איז אונמעגליך. דער טומעל איז גרוס.

ענדליך — דער פארזיצענדער נומ א ווארט מדעם פרעזעס קאנארסקי צום טע-טונגסטעם-בעריכט. די אפאזיציע איז געגען דעם. ה' בוימגער שטעהט ביי דער טריבונע און שרייט איבער דעם בעריכטס-איבערגעבער.

עס טראגען זיך אויסרופען:

— אראפ פון דער טריבונע! נידער מיט'ן פארזיצענדער! — און דאך אלץ ווערט בעגלייט מיט פייפעריי, טופעריי און זידלעריי. פרעזעס קאנארסקי דאט מורא פאר אנ'ערנסטער קאטאסטראפע. ער בעט דעם עולם זיך פונאנדערצוגעהן. דער עולם בלייבט אבער, דער טומעל האלט אן, עס ענטשטעהט א קאטצען-מוזיק.

בינו לפנו לאזט זיך א גרויסער טייל צום פיהרער פון דער אפאזיציע ה' בוימגער און שלעפען איהם אראפ פון דער טריבונע. די אפאזיציע שטעלט א ווי-דערשטאנד. ס'קומט צו א געשלעג. בוימגער בעקומט קלעפ, ד"ר זילבערצוויג פון דער אפאזיציע ווערט געשטויסען, ווי א פוס-באלעם און לאפט מלשטשעס פון אלע זייטען.

עס ווערט ערקלערט א פויזע און די פערוואלטונג געהט ארויף אויף א בערג-טש.

דערויף מעלדעט דער פרעזעס, אז עס איז בעשלאסען געווארען וויטער צו פיהרען די פערזאמלונג און ער בעט, אנגב מ'זאל לאזען רעדען דעם ה' בוימגער.

דעם פרעזעס'ס אנהענגער מיטלען, לאזען נישט רעדען און די אוואנטורעס בעגיינען זיך.

לסוף רעדט ה' בוימגער: ער זאגט, אז דער פארזיצער איז פארטייאיש, די פערזאמלונג איז דערפאר נישט רעכטקרעפטיג. ער לעגט פאר פונאנדערצולאזען די פערזאמלונג און בעשטימען א פערזאמלונג אין א צווייטען טערמין.

דערויף ווארפט זיך א'עולם אויף ה' בוימגער. ער קריגט קלעפ, מ'זורעלט איהם, מ'שטויסט איהם. די אפאזיציע בעמיהט זיך צו ראטעווען איהם פון די הויציגע שלעגער. עס פלאקערט זיך פון נאנדער א העפטיגער געראנגעל צווישען די כוחות פון ביידע „לאגערן“. עס הויבען זיך שמעקענס, שורעמט, און — ה' בוימגער געהט ארוים פון קאמף מיט א צעבלוטיגטען קאפ און האנדען אויפ'ן האלז.

זעהענדיג, אז די פערזאמלונג איז שוין ארויבער אין איהר כאראקטער אפילו די גרענעצען פון א העפטיגען וואהל-מיטינג, האט דער עולם זיך גענומען פונאנדער-געהן ביי אונגעהויערע קולות און גע-שרייען. אינצווישען איז אנגעקומען פא-ליציי, וועלכע האט פונאנדערגעטריבען די פערזאמלונג און צונויפגעשטעלט א פראטאקאל וועגען דער געשעהעניש.

פאבריק-ארבייטער אומגעקומען פון עלעקטרישען שטראם.

אין דער פאבריק פון בוים-וואל אויס-ארבייטונג פון אלעקסאנדער גוטמאן (פאמארסקא 5/7), האט שבת פאסירט א שרעקליכער אומגליקס-פאל! דער 27-יעהריגער ארבייטער וואצלאוו אסטראווסקי האט בעמערקט, אז א קעסעל אין בעטעדיגט און ער האט איהם געוואלט פעריכטען. געפינענדיג זיך אין קעסעל, האט ער זיך אבער אויף אנ'אונגליקלי-כען אופן צוגעריהרט צו אנ'עלעקטרישען דראט און אפגעבריהט געווארען אויף טויט.

אויספלוג אין די פוילישע פארטען.

(:) די לאדזער אפטיילונג פון דער „ים-ליגע“ ארדענט איין אנ'אויספלוג קיין דאנציג אין אלע פוילישע פארטען. דער אויספלוג וועט דויערן 3 טעג און מאכט אויס צו 75 זל. פאר א פערזאן, פאר מיטגלידער פון דער ליגע א הנחה.

אינפארמאציעס בעקומט מען אין ביו-רא פון דער ליגע מאניושקי 11.

פון יודישען טעאטער.

היינט ווערט געגעבען אין „פילהאר-מאניע“ א פאפולערע פארשטעלונג. עס ווערט געשפילט דורך די אמעריקאנער גערט אנא און היימאן יאקובאוויטש די פאפולערע קאמישע פיעסע „די גרינע כלה“, וועלכע פערמאגט אין זיך שעהנע אנציהענדע מוזיק און אמוזירענדע לידער. די נומערן „א גרוס פון רוסלאנד“, „אוי, אדעס“, „איך וויל זיך שפילען“ ווערען דורך די ארטיסטען אנא יאקובאוויטש פיל מאל בזיסירט.

נייער פאהר-פלאן

פון 15 מאי 1927 ביז'ן 15 סעפטעמבער.

לאדז-פאבריקס-ואקזאל.

נעהען אב קיין:		קומען אן פון:	
ווארשא (ביינאכט)	1.40	קאלושקי (ביינאכט)	1.55
ווארשא (שנעל-צוג)	7.50	ווארשא	4.40
קאלושקי (זונטאג און חגא-טעג)	9.05	קאלושקי	7.21
טארנאבזשעג (דורך גאלקובעק—פלאטאיני)	9.30	קאלושקי	8.15
קאלושקי (פון 1 יוני—1 סעפט.)	10.35	טשענסטאכאו	9.35
קאלושקי	11.50	ווארשא	10.40
ווארשא	14.25	קאלושקי (פון 1 יוני—15 סעפט.)	12.25
ווארשא	15.20	סקארזשיסקא	13.25
טשענסטאכאו	16.25	ווארשא	14.40
קאלושקי	18.05	ווארשא	16.33
ווארשא (שנעל-צוג)	18.55	טארנאבזשעג	19.55
סקארזשיסקא	19.10	קאלושקי	20.25
ווארשא	20.10	קאלושקי	22.15
קאלושקי	23.45	ווארשא (שנעל-צוג)	22.45
		קאלושקי (זונטאג און חגא-טעג)	23.20

לאדז-קאלישער ואקזאל.

נעהען אב קיין:		קומען אן פון:	
אסטראוו (ביינאכט)	2.01	ווארשא (ביינאכט)	1.46
ווארשא	3.14	אסטראוו „	2.59
ווארשא (שנעל-צוג)	6.41	פאריז—בערלין (שנעל-צוג)	6.33
ווארשא	7.14	קראקא	6.38
פויזען	8.00	פויזען	6.59
קאלושקי	8.10	לאוויטש	7.43
קוטנא	9.03	קוטנא	8.43
פויזען	12.57	אסטראוו	8.53
בערלין—פאריז (לוקסוס)	13.04	ווארשא	10.39
ווארשא	13.15	לעמבערג	10.40
ווארשא	13.47	ווארשע (לוקסוס, מאנטאג, מיט-וואך, פרייטאג)	11.58
קוטנא	14.10	ווארשא	12.14
לעמבערג (דורך סקארזשיסקא)	15.25	פויזען	13.32
שעראדז (שבת, זונטאג, חגא-טעג)	16.40	קוטנא	13.45
אסטראוו	18.35	קאלושקי	18.05
ווארשע (לוקסוס, דינסטאג, פיט-אך, פרייטאג)	19.13	פויזען	18.40
לאוויטש	19.38	פאריז—בערלין (לוקסוס)	19.05
קוטנא—דאנציג	20.15	קוטנא	20.13
קראקא (דורך רעקישטשין)	20.35	ווארשא	21.43
פויזען	21.58	קוטנא	22.05
בערלין—פאריז (שנעל-צוג)	23.14	שעראדז (שבת, זונטאג, חגא-טעג)	22.10
קוטנא	23.58	ווארשא (שנעל-צוג)	23.06

די „מלחמה“ ראדאגאשטש-לאדז

הויבט אן ווערען דער אויסגאנגס-פונקט פון א נייער מחלוקה.

נעכטיגע זיצונג פון קהלה-פערוואלטונג נישט צושטאנד-געקומען צוליב דער שטעלונג פון דער „אגודה“.

(ג) אויף נעכטיגען 5 נאכמיטאג איז צונויפגערופען געווארען אנ'אויסערגעוועהנליכע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג. אויף דער טאג-ארדנונג זענען געווען די פראגען וועגען דער איבערנעהמונג פון הערצ'ס „אלראנקע“, וועגען דעם ענין מיט די דזשירען איבער די קרקע'ס און וועגען אונטער-שטיצונגען פאר קראנקע.

נאכדעם, ווי פרעזעס רוס האט געעפענט די זיצונג, האט דער ה' מינצ-בערג אינ'ם נאמען פון דער „אגודה“-פראקציע פראטעסטירט פארוואס מען האט די זיצונג בעצייכענט אלס אנ'אויסערגעוועהנליכע, בעת לויט איהר כאראקטער איז די זיצונג א נארמאלע, וויל זי איז צונויפגערופען געווארען ווי יעדע זיצונג, לויט די פארשריפטען פון רעגולאמין.

דער פרעזעס האט ערקלערט, אז 4 פערוואלטונגס-מיטגלידער האבען זיך גע-ווענדעט צו איהם, און הסכם מיט'ן רעגולאמין, וועגען האבען אנ'אויסערגעוועהנ-ליכע זיצונג, כדי צו ערלעדיגען די דרינ-גענדע ענינים.

דעפ. מינצבערג האט דערויף ווידער אנגעוויזען, אז די זיצונג איז נאך מעהר, ווי א נארמאלע זיצונג. ער זעהט-אין אינ'ם אנרופען די זיצונג אויסערגעוועהנ-ליכע, א טענדענץ פון דער קהלה-מעהר-הייט אויסצומיידען צו ערלעדיגען דעם פונקט וועגען בעשטימען דעם הרב לאנ-קי אלס שטאטהאלטער מורה הוראה פאר ראדאגאשטש. דעפ. מינצבערג האט דעריבער אנגעוויזען, אז אויב די קהלה-מעהרהייט וועט איצט נישט ערלעדיגען דעם ענין ראדאגאשטש וועט די „אגודה“ אין דער זיצונג זיך נישט בעטייליגען.

היות די מעהרהייט האט די פאדערונג פון דעפ. מינצבערג נישט אנערקענט, האט די אגודה-פראקציע פערלאזט דעם זיצונגס-זאל, רעקאמפלעמענטירענדיג דעם קווארום.

די לעזער פון „לאדזער טאגעבלאט“ רופען זיך אפ!

אויף דער ווענדונג פון „לאדזער טא-געבלאט“ צו דער בארעמהערציגקייט פון אונזערע לעזער, צו הילף צו קומען דער פערצווייפעלטער און היימלאזער יודישער פאמיליע — רופען זיך כסדר אפ די לעזער. חוץ די פריהערדיגע, איז נעכ-טען איינגעפלאסען אין אונזער רע-דאקציע:

פון ה. ט.	— 1	זל.
„ מאניא מינץ	— 2	„

פון M. R.	— 10	זל.
„ 4 אונבעקאנטע צו 5	— 20	„
„ די ארבייטער פון דער פירמא לאפקאוסקי פיעטריקאווער 101.	— 21	„
צוזאמען	— 54	„
פון פריהער	— 268	„
סך-הכל	— 322	זל.

ווער וועלען זיין די ווייטערע?

שטרייק פון די בוי-ארבייטער.

(§) נעכטען איז פארגעקומען א גרוי-סער מיטינג פון די בוי-ארבייטער, וועל-כע האבען זיך בעראטען וועגען דער גע-שאפענער לאגע און שייכות מיט די ארויסגערוקטע לוין-פאדערונגען.

פון אפגעגעבענעם בעריכט שטעלט זיך ארויס, אז די בוי-אונטערנעהמער ווילען צומאל נישט הערען פון נאכגעבען די פאדערונגען. ס'האט זיך ענטוויקעלט א שטורמישע דיסקוסיע; בעת וועלכער א ריי רעדנער האט געשילדערט די גרינגשעצענדע בעציהונג פון די אונטער-נעהמער צו די ארבייטער. צוליב דעם זע-נען אלע רעדנער געקומען צום אויספיהר, אז די ארבייטער דארפען ארויסרופען א שטרייק. צום סוף איז אנגענומען געווא-רען א רעזאלוציע, אין וועלכער עס ווערט געזאגט, אז די איצטיגע לוינען פון די ארבייטער זענען צו קליין און פערגלייכט צי די בעדערפענישען אויף לעבען ביים שטייגערונגען יקרות. עס ווערט דעריבער בעשלאסען: פון היינט, מאנטאג, דעם 11 יולי צו פערשטרייקען אין אלע צווייגען פון דעם בוי-פאך, נישט אויסשליסענדיג אפילו די ארבייטער, וואס זענען פער-נומען ביי די איצטיגע מאסען-רעמאנ-טען פון די הייזער.

אויף דער זעלבער פערזאמלונג האט א פארשטעהער פון די ציגעלניע-ארביי-טער ערקלערט: אויב די ציגעלניע-בע-זיצער וועלען נישט געבען א הוספה פון 25 פראצענט, וועלען אויך די ציגעלניע-ארבייטער פערשטרייקען. די ציגעלניע-בעזיצער געבען נאך נאר 20 פראצ. מארגען קומט פאר וועגען דעם א קאנפע-רענץ. מען גיט איבער, אז אין געוויסע ציגעלניעס האבען די ארבייטער שוין גע-ווארפען די ארבייט.

א נייע אויסגאבע פון רודאלף מאסע'ס אדרעס-בוך.

אויסלאנד טוט זיך האט א מאל מעהר אינטערעסירען מיט אונזער ווירטשאפט-ליך לעבען. א גרויס פערדינסט דערין האט די אינטערנאציאנאלע רעקלאמע געזעלשאפט, גענעראל-רעפרעזענטאנץ רודאלף מאסע, וועלכע האט דורך דעם צווייט-שפראכיגען אדרעס-בוך פון פוילען מיטגעהאלפען צו פערשפרייטען די ווירט-שאפטליכע ידיעות אין פוילען.

די בעדייטונג פון א גוטען אדרעס-בוך, וועלכע ס'איז אונבעדינגט די אויבען-דערמאנטע אויסגאבע, האבען בעצייגט, פערשטאנען אונזערע פוהרישע קרייזען דערויף זאגט עדות די שטענדיגע וואק-סענדע צאהל פון סובסקריפציעס פון דער צווייטער אויסגאבע, וועלכע ס'ווערט זיך בעווייזען אין סוף פון לויפענדען יאהר. ווי מיר דערוויסען זיך ווערט די לאדזער וואיעוואדזטווע איבערגעגעבען ווערען צום דרוק אין די גאהנסטע טעג. עס וועלט דעריבער געהען גערואונשען, אז די פאבריקאנטען, סוחרים, פירמען זאלען זיך פערשטענדיגען מיט דער רעדאקציע ווארשא, מארשאלקאווסקא 124 טעלעפאן 305-68 און 295 68, כדי זיי געהעריג צו פערעפענטליכען זייערע אדרעסען אין די ענטשפרעכענדע בראנזשעס.

וועגען הנחה-פעסער קיין אויסלאנד.

(פ) אין זין פון א לעצטער פערארד-נונג וועגען ארויסגעבען אויסלענדישער הנחה-פעסער, האט דער דעלעגאט פון דער פינאנץ-קאמער א דעה נאר ביים בעשטימען פעסער-הנחות פאר סוחרים און אינדוסטריעלער. און אלע אנדערע פאלען וועגען ארויסגעבען הנחה-פעסער זאל רעצידירען נאר די אדמיניסטראטי-ווע מאכט.

זאל פילהארמאניע

נארוטאוויטשא 20.

גאסטראלען פון די בעליבטע אמעריקאנער געסט

אננא און היימאן יאקובאוויטש

היינט מאנטאג, ד. 11/7 9 אוו. גרויסע פאפולערע פארשטעלונג

פון 80 גר. ביז 2.50

„די גרינע כלה“

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון ל. קאברין רעזשי. היימי יאקובאוויטש

הויפט-ראלען: גאלדעלע—א. יאקובאוויטש, זעליג—ה. יאקובאוויטש.

עס ווערט געזונגען פאלגענדע נומערן:

א גרוס פון רוסלאנד, קדשנו במצותו, פרעהט איך יודעלעך, אוי אדעס (רוסישע פאפירו), לעבעדיג פרעהליך. איך וויל זיך שפילן.

עס נעמט אנטייל פרוינן: בעזמאן, מאכאראווסקא, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, גאהויז, פאלאנסקי, צווילך.

געשעפטס-פיהרער: בעזמאן. בינע-לייטער: מאכאראווסקי.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אכטונג פאביאניץ! מארגען, דינסטאג, 9 אוו. אין קינא לונא מיט'ן אנטייל פון די אמעריק. געסט אננא און היימאן יאקובאוויטש ווערט געשפילט „די מאמע פון דער וועלט“

Lodzer Tageblat № 159 לאדזער טאגעבלאט

איז מאכנא געווען א פאגראמטשיק?

א סענסאציאנעלער געזעלשאפטליכער משפט איז פאריז.

(ענדע פון זייט 3).

„דזוואקאטען", וואלין און כאזאון.

וואלין איז אן אלטער און בעקאנטער אנארכיסטישער שטארטיקער און שוער. אין די יאהרען 1918 — 1919 איז ער געווען מאכנא'ס רעכטע האנד אויף אוקראינע; שטעטער איז ער געווען ארעסטירט פון די בולשעוויקעס, א לאנגע צייט געזעסען בײ זיך אין תפיסה און איז בעפרײט געווארען נאר א דאנק דעם שארפען פראטעסט פון די אנארכיסטען און סינדיקאליסטען פון דער גאנצער וועלט. ער איז א ווײס-גרויער, הגם נאך נישט קיין אלטער מאן, מיט א מײנעם אינטעליגענטען גטזיכט פון א געלעהר-טען, א שעהנער רעדנער.

כאזאון איז גאר יונג, ער האט אבער הינטער זיך שוין א שם פון א טארשי-דער. מיט א צײט צוריק איז ער צוזא-מען מיט א גרופע פראנצויזישע אנאר-כיסטען ארעסטירט געווארען פון דער פראנצויזישער פאליציי. אלס פראצעסט האבען אלע ארעסטירטע ערקלערט א הונגער-שטרייק און האבען געהונגערט אין משך פון 22 טעג: די רעגירונג האט זיך כל סוף קאפיטולירט און מיט עטלי-כע טעג צוריק האט מען זײ אלע בע-פרײט. מיט אזא מין הערואישען פטזש האט כאזאון (ער איז א רוסישער יוד און הײן אמת'ער נאמען איז, זאגט מען, חא-ואנאו) געקענט זײן זיכער, אז די אוי-דיטאריע וועט איהם אויפנעהמען מיט ענטוזיאזם. דערצו איז ער נאך א ער-פאהרענער, גלענצענדער מאסען-רעדנער זאך בײדע — וואלין און כאזאון — זע-נען ארויסגעטרעטען אלס מאכנא'ס חבר'ע זהסידים.

— איהר האט נאר קײן שום מאר-שטעלונג נישט — האט געזאגט האהלין — וואס מאר א ראל מאכנא האט געשפ-ילט אויף אוקראינע, ט'איז קאמיש צו הערגלײכען מיט די אנפיהרער פון פארשידענע „באנדעס". ער האט פערנו-מען א טעריטאריע מיט א בעפעלקערונג פון 7 מיליאן אינוואוינער, א מיליאן פויערים זענען געשטאנען היגשער זײן דירעקטער השפעה, נישט ווייניגער פון 30 — 40 טויזענד מאן האט ער געהאט אין זײן ארמעע. דאס איז געווען אן'אמת'ע מדינה-מעווגונג. און איך דערקלער מײנע-לך, אז קײן אינצ'גען יודישען פאגראם האבען די מאכנאוצעס קײנמאל נישט געמאכט, אין מאכנא'ס ארמעע זע-נען א סך יודען געווען. די קולטור-קא-מיסיע בײ מאכנא'ס שטאב, מיט וועל-כער איך חיב אנגעפיהרט, איז בעשטא-נען פון דרײ יודען און צוויי נישט-יו-דען. האלט דאס געווען מעגליך אין א פאגראם-ארמעע?

די זעלבע ארגומענטען האט ארויפגע-שטעלט כאזאון.

איך בין אלען א יוד, און ווען מאכ-נא וואלט באמת געמאכט, אדער געדול-דעט מאגראמען, וואלט איך נישט געקו-מען אהער איהם צו פערטײדיגען. איך בין אבער שטאלץ צו געבען די האנד דעם „באטקע" מאכנא. די מאכנאוצעס האבען נישט געהרגעט, זײ האבען גע-שטראפט מיט שויט-שטראף זײערע סו-ציאלע שונאים. צווישען די דאזיגע שו-אים זענען געווען יודען און זענען גע-ווען קריטשען. די שטראף האט נישט געראנען קײן שום נאציאנאלען כא-ראקטער.

א סך געלונגענער, הי זײן ערשטע ארויסטרעטונג, איז אויך געווען מאכנא'ס לעצט מארש. ער האט גערעדט קורץ און קלאר. זײן סנטפער איז געווען:

א) איך האב קײנמאל נישט מערהאג-דעלט און נישט געהאט קײן שום בעצי-הונג מיט דעניקינען.

ב) אין 1920 האט ווראנגעל צוגעשיקט צו מיר זײנעם א שפ'אן מיט א בריף, געשריבען אויף א שיכעל, און מ'ר מער-געלעגט אנ'אליאנס איך האב געהײסען דעם שליח עפענטליך דערשיסען.

ג) מיט מעטלוראן און זײנע פאגראם-משיקעס האב איך קײנמאל נישט געהאנ-דעלט אזו.

ד) דער בעקאנטער מאגראם-פיהרער גריגאריעוו איז נעקומען צו מיר מיט זײנע באנדעס און האט געוואלט געהען מיט מיר צוזאמען. איך האב זיך באלד דערוויסט, אז ער איז א געהײמער דע-ניקינישער אגענט און, אז ער האט אין יעליסאווגראד אויסגעקוילעט ביז 2600 מאן און דעם 27 יוני 1919 האב איך איהם עפענטליך אלײן דערשאסען אין דארף פאנטאווע, כערסאנער גובערניע.

* * *

מאכנא האט דעם דאזיגען אמגענער-ציגען „משפט" בלי שום ספק געוואינען. די שטימונג אין זאל איז צום סוף גע-ווען ענטשידען פאר איהם.

פארוואס איז דאס אזוי געקומען. איז ער באמת א צדיק? אדער עס האבען זיך אין פאריז נישט געפונען קײן פראגאנ-הארטליכע יודישע טויער, וועלכע זאלען וועלען און קענען מיט מאטעריאלען אין דער האנד דערווײזען, אז מאכנא איז באמת א פאגראמטשיק?

קײן צדיק איז מאכנא געהיס נישט, אבער — און דאס מוז אײנמאל פאר אלעמאל אפען געזאגט ווערען — קײן שום פראנאנווארטליכער יודישער טויער. וועלכער קען באמת געגען אלע מאטער-יאלען פון דער בלוטיגער פאגראם-תקופה ערקלערט אלײן, וואס עס האט מיט אזאכן פיגען זײן אויסווארפן, האבען זײ צוגעלאזען זײן אײגען לעבען און אלײן געענטפערט אין אזאכן פאלען, אזאכן עס האט מיט אזאכן ארײנגעגאנגען אין אוקראינע, וואלט נישט געקענט ארויסטרעטען אויף דעם אימפראוויזירטען משפט אין „קלוב דע פאבורג" אין א ראל פון א פראקוראר. ווײל נאך עד היום איז שווער, כמעט אוממעגליך מיט זיכערקײט פעסטצושטעלען, אויף וויפיל מאכנא אלײן און זײן ארמעע זענען שול-דיג אין די צאהלרײכע פאגראמען, וועל-כע זענען געפאלגט געווארען פון די אזוי גערופענע „מאכנאוצעס".

מאכנא איז פון דעם אלגעמײנעם שטאנד-פונקט געווען בלי שום ספק א באנדיט, אבער קײן פאגראמטשיק איז ער נישט געווען.

געוויס, פאר א יודען, וועלכער האט געליטען פון די מאכנאוצעס, וועל-כער האט מערלירען זײן האב און גוט אין אוקראינע, וואלט נישט געקענט ארויסטרעטען אויף דעם אימפראוויזי-רטען משפט אין „קלוב דע פאבורג" אין א ראל פון א פראקוראר. ווײל נאך עד היום איז שווער, כמעט אוממעגליך מיט זיכערקײט פעסטצושטעלען, אויף וויפיל מאכנא אלײן און זײן ארמעע זענען שול-דיג אין די צאהלרײכע פאגראמען, וועל-כע זענען געמאכט געווארען פון די אזוי גערופענע „מאכנאוצעס".

מאכנא איז פון דעם אלגעמײנעם שטאנד-פונקט געווען בלי שום ספק א באנדיט, אבער קײן פאגראמטשיק איז ער נישט געווען.

געוויס, פאר א יודען, וועלכער האט געליטען פון די מאכנאוצעס, וועל-כער האט מערלירען זײן האב און גוט אין אשר אפילו דאס לעבען פון זײנע נאהגעסטע, איז פערזענליך פולשטענדיג אלץ אײנס, ווי אזוי, אויף וואס פאר אן'אופן איז ער אומגליקליך געווארען אלס יוד, אדער אלס מענש בכלל. אבער פון דעם נאציאנאל-שאנדטונקט, איז דאס די ענטשײדענדע פראגע. און אויף ווי-ויל ס'איז אומפעגליך אויף איהר צו געבען א קלארען ענטפער, האט קײן שום פעראנטווארטליכער יודישער טויער נישט געקענט ארויס-ערגעזען אלס פראקוראר געגען מאכנא.

דעריבער האבען יענע, וועלכע האל-טען געקענט אשר א טר, זעהר א סך זאגען בשעת דעם „משפט" איבער מאס נא, געשוויגען. און דעריבער איז מאכנא אזוי גרינג אנגעקומען זײן „נצחון".

(ענדע פון זייט 3.)

די זינדיגסטע שטאדט אין דער וועלט

(ענדע פון זייט 3.)

פיגען קײן אויסווארף, האבען זײ צוגעלאזען זײן אײגען לעבען און אלץ געענטפערט דיגם...

אט די פאסירונג האט בעריהמט גע-מאכט די שמאס, לאמט די אינוואוינער זענען אפסאלוט נישט געווען צופרידען מיט דער דאזיגער פערהמטקײט...

קײן אנדרדיס אויף איהרע צו לאזונגען אין אויסגעלאהענע אינוואוינער האט דאס אמער נישט געמאכט. אלץ געהט דארטען אן ווי געווען.

א יונגערמאן

וואס בעאמרשט גוט פוליש און איז בעקאנט אין רעכטס-קאנסולענען-ארבייט ווערט געזוכט.

אדרעסען אונטער „ביורא" אבצוגעבען אין אדם. פון „ל. שגעבל".

ZAKŁAD ŚLUSARSKO-MECHANICZNY

F. MOTYL Majsert cechowy

Łódź, Zawadzka 19 telef. 55-42

Firma egzystuje od roku 1895.

אויפמערשיגונג פון זעמעליכע שלאסער און מעכאנישע אויטארבײ-טונג, זאווי מרעסען און מארמיר-אײזען, צענטרימונגען און מערבעל-קעסעל, ווי אויך זעמעליכע מאשין-רעפעראטורען.

ספעציאליטעט: אויטאמאטישע שווייסונג אויך שווייסונג מיט אלע מעטאלען אונטער גאראנטיע.

OTWOCK Pensjonat „JULIANÓW" (Anny Gwircmanowej z Łodzi) poleca pokoje słoneczne, urządzone według ostatnich wymagań komfortu i higjeny. Kuchnia francuska, wykwintna. Ceny przystępne. Adres: Mlądzka 24, tel 60. 2775

וכי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך, אל תונו איש את אחיו!

אז שאער וועט דיך זײן חבר אנארען, זאלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביורא פיעטריר, 17, דורכגאנג (זאכאדניא 52 הערט לויט'ן אופשאוט געהיסענהאפט ערלי-דיגע אלערלי בימעס, מלאזולעס זא-בזפיעטשניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפטיזיעס, אד-וואלאניעס, רעמורסען — הערגומאנ-צעסיעס, פעסער אין קאפיטאר-זשאנדי, פיטעס אין אלע פאליצי-בעהערדען, שות-פות-אממען, סטאמומען, אקטען איגמערציזיעס, אקטען דארא-וויגעס, מארנע ספראוועס, וי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

שנעל, רעיעל און ביליג!

מיט אפטונג ', מאנעלא רעמעסקאנסולענט

פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

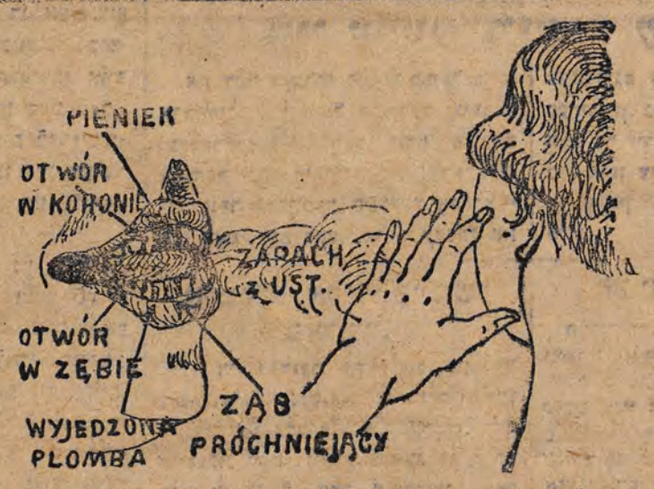

צו אלע פרויען און מענער!

פארהאן זאכען, וועגען וועלכען מ'רעדט נישט אין א פאליערער, רוהיגער פאמיליע, אבער דאך זענען זײ גורם צו פערשידענע מחלוקת'ן און שײלמאל דערפיהרען זײ אפילו צום גט...

דאס וויכטיגסטע פון זײ איז דער אונאנגענעמער גערוך פון מויל, וועלכער מאכט אפילו דעם ליבליכסטען מענש אונערטרעגליך, דעם דאזיגען עקעלהאפטען גערוך קען אויף שעגדיג בעזײטיגען נאר די אײנציגע

FERMENTINA

א ווירקזאם מיטעל געגען דעם ריח פון מויל, וואס איז בעשטעטיגט געווארען דורך די אויטאריטעטען פון דער מעדיצין, „פער מענטינא" בעזײטיגט דעם אונאנגענעהמען גערוך, קאנסערווירט די צײהן, שטארקט די דזשאנסלעס און מאכט דאס אויסאטעמען אנגענעם.

הויפט-סקלאד אויף פוילען: ROMAN WŁODARSKI WARSZAWA, Lubieckiego 5

צו בעקומען אין אלע אפטייקען, אפטייק-סקלאדען און פערפומעריע-געשעפטען. פרײז זל. 2.75 פער שטיק. ווען מ'קריגט נישט, דארף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאד אויף פוילען. פאר קונים פון דער פראווינץ ווערט ארויס-געשיקט נאכ'ן בעקומען פאראויס 3 זל. אדער 3.50 אויף א נאכנאהמע. הײם זיך פאר פעלשונגען:

פערטרעטער אויף בעזונדערע שטעט אויף אײגענער רעכנונג ווערט געוואונשען.

Dr Feliks Bornstein

Segieniana 4

טעלעפאן 34-90.

ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק

נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

Dr H. Spira-Borastejnow

Segieniana 4

טעלעפאן 34-90.

ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק

נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

פאדערט איבעראל

נאר פאטענטירטע

פעלד-בעטען

סערטיפיצירט מיט דער פאבריקס-מארקע

Palma-Patent

פאר הערלכע מיר גאראנטירען.

אויך שעטעס אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניכעל-בעטען סינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, סינדער-הענגעלעך, הויכע פינ-דער-בעטסלעד, שאפאדע און נעבעטע מאראצען.

בילליגסטע פרײזען! רעיעלסטע בעהאנדלונג!

לאדז, פולנאצנא 24, טעל: 31-85.

8-טונג!

דאס

לאדזער טאגעבלאט

בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פרי

אין אלע באהן-קיאסקען פון

„רוך" („Ruch")

לעטשניצע

17 זגערסקא 17, טעל. 16-33.

אלערלײ קראנקהײטען ווערען עפענטלעך דורך ספעציאליסטען דאקטוירים פון 9 פרי ביז 6 אוהנד.—מאסאזש, עלעקטריזאציע, מאקען-שטעלען, קינסטליכע בערגזאנ'ן-בעשטראלונגען, אימפונגען נעגען שקארלאטינע.

חיכטיג פאר דאמען!!!

מאכט איך די פלעגאנטסטע דאמען-הויטע נאך דער לעטסטער מאדע און די עלטסטע הויט איבער-ארבעטט איך אויך גענאליך נט. נעדענקט די אדרעס:

23 זאוואדזקי 23

אין הויף, 2-טען אינגאנג, לינקס פארטער.

בעזם 7 נאר פאר

ווערען געמאכט זעדענע, שארוי מיט זײרע אויך פלץ-הויטען אין אלע פארבען אין פאנטאסטישער אויסטיהרונג זל. „TOBA"

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

אבאנאמענטס-פרײז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרײך און בעל-גיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר. אנאנסען-פרײז: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גר., פרײטאג 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פרײטאג 60 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר. פרײטאג 18 גר. פאר אויסלענדישע אגענטען 100% מעהרער. אויסער דער שטאט—מיט 50% מעהרער. פון די פרײזען ווערען נישט ארבעגעגעבען קײן רעבאטן.

Redaktor-wydawca E. Hamburski.

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 16.